

قرآن کریم او

عصری سائنس

ثابت شوی
کشفیات

لیکوال: ڈاکٹر ذاکر نایک

ژباړونکی: د الله ﷻ بنده

لړ ليک

- ۳ د ليکوال په هکله معلومات
- ۴ د ژباړن په هکله معلومات
- ۶ سرريزه
- ۸ د قرآن ننگونه (چالش)
- ۱۰ ستوريز پوهنه د کاینات جوړښت (بېگ بنگ)
- ۱۲ د ځمکه شکل کروي دی
- ۱۴ د سپوږمۍ رڼا انعکاس شوی ده
- ۱۶ د لمر تاوېدنه
- ۱۹ لمر به مړ او يا گول به شي
- ۲۰ گاډي او دورو مادې
- ۲۰ د کاینات غټېدنه
- ۲۲ اټوم وېشل کېدلی شي
- ۲۴ هايډرالوجي (د اوبو چرخش)
- ۲۷ تبخیر
- ۲۷ طوفان ورېځي جوړوي
- ۳۰ جيولوجي غرونه لکه مېخونو په شان دي
- ۳۲ غرونه په کلکه توگه نصب شوي دي
- ۳۳ اقيانوس پوهنه د خوړې اوبه او مالګیناک اوبه ترمنځ پرده
- ۳۶ تياره په ژور اقيانوس کې

۳۹ باتني پوهنه
۴۲ زيولوژي (خُناور پوهنه)
۴۲ د الوتونکو پرواز
۴۴ غومبسه او د هغه مهارتونه
۴۷ د جولاګګ جال او د هغه زر ماتېدونکي کور
۴۸ د مېرنيانو ژوند او د هغوی يو له بل سره اړيکي
۵۰ درمل(عسل د انسانانو لپاره شفا ده
۵۱ فزيولوژي د وينې غونډېدنه او شوي
۵۴ امبريولوژي(د انسان زېږېدنې پوهنه)
۵۷ مني د قبرغو او د شاته هډوکي منځ کي خارجيږي
۵۸ نطفه د مايع مقدار
۵۹ نطفه چسپناکه مايع
۶۰ د جنس څرګندېدنه
۶۱ فوټس په دريو تورو پردو ساتل شوی دی
۶۲ د رحم پړاوونه
۶۶ رحم نيمايي جوړيږي او نيمايي نه جوړيږي
۶۸ د سماعت او بصيرت حس
۷۰ د ګوتي نشان (Fingerprint)
۷۱ د پوستکو حسي سيستم درد(خورتيا)

د ليکوال په هکله معلومات

ډاکټر ډاکر نايک د نړۍ ستر داعي دی، له دې سر بېره دی طبي ډاکټر هم دی. ډاکټر ډاکر نايک له هندوستان څخه دی، خو بده مرغه نوموړی يې له هندوستان څخه شړلی دی، ځکه چې هندوستان دولت نوموړی يې د غلط ويناو او د تورې پيسې په تور کې و شړی؛ حالانکه ډاکټر ډاکر نايک پخپل هېڅ بيانه کې د هندو مذهب سپکاوی يې نه دی کړی او نه يې د هندوستان بې جی پي گوند ته بدې ردې ويلې دي. دا ټولې د هندوستان دولت پلمې دي، يوازینی لامل يې دا دی، که ډاکټر ډاکر نايک نورې دعوي ورکړي، نو پوره هندوستان به اسلامي شي؛ نو همدې له امله هغه يې له هندوستان څخه و شړی. ډاکټر ډاکر نايک بنوونکی نوم احمد ديدات وو، هغه هم کافرانو ته د اسلام دعوي ورکولې، خو بده مرغه هغه اوس وفات شوی دی؛ خو تاسو کولی شې، چې د هغه ويډيوگانې په يوټيوب کې وگوري. هغه هم يو لوی عالم او داعي وو. نوموړی څرگندونه کړې ده د خپل زده کوونکي (ډاکټر ډاکر نايک) په هکله:

«ای زويه! چې چې تا ۴ کالو کې تر لاسه کړ ما په ۴۰ کالو کې تر لاسه کړ.»

→ <https://www.youtube.com/@Drzakirchannel> ډاکټر ډاکر نايک يوټيوب

چينل

يو ستر عالم او پوهاند، چې عمر يې اسلامي دعوو ته وقف کړ، ډېر زيات کافران يې د خدای ﷻ په هدايت باندې مسلمان کړ، بېشکه چې الله ﷻ الهادي (لارښود) دی، د داسې ستر عالم ملاتړ بايد مونږ ټول مسلمانان وکړو.

جنت الفردوس اعطاء

الله ﷻ ډاکټر ذاکر نايک ته کړي. آمين ثم آمين

د ژباړن په اړه معلومات

زه د الله ﷻ بنده دا يو ورکي هڅه خاص د اسلام او د پښتو لپاره مې کړی دی. نوم مې خپل ځکه نه دی ورکړی، ځکه چې زما دا خدمت صرف اسلام لپاره دی نه شهرت لپاره. تاسو ټولو قدرمنو لوستونکو څخه غوښتنه کوم، چې دا کتاب د بشپړ ولولي او نورو مسلمانانو ورونو ته يې هم ورسوي. نور تاسو لپاره نه زياتوم، خو په پای کې يو نصيحت تاسو ټولو مسلمانانو ته کوم، هر څومره که مو وس وي چوپړونه اسلام لپاره مه پرېږدې او دا تجربه هم راته وشوه، چې دومره کوچنی کتاب تصنيف کولو کې ډېره موده يې ونيوله، خو زه هغه خلکو ته حيران يم، چې د ۳۰۰ پاڼو زيات فنول رمانونه (ناولونه) ليکي، بيا هم زه تاسو ته يادونه کوم چې هېڅکله خپل دا سره زريزه وخت په داسې فنول رمانونو ليکلو او هم په لوستلو کې مه تېروي. نور مو وخت نه نيسم، الله پاک مونږ ټول مسلمانان په سمه لاره توفيق راکړي. آمين يا رب العالمين

که نظم که د نثر که د خط دی

په پښتو ژبه مي حق دی بی حسابه

نه پخوا پکي کتاب وه نه بي خط وه

دا دی ما کرل تصنیف هو کتابه

«خوشحال خان خټک»

پیل کوم د الله پاک په نوم چي بښوونکی او مهربان دی

۱. سریزه:

د انسان د زېږېدنې وخت راهیسه په دې نړۍ کې، انسان تل کوشش کوی چي طبیعت وپېژني، خپل د خلقت مقام په اړه او د ژوند موخه په اړه. د دې حقیقت څېړنې لپاره، په زیاتو پېړیو او ستر تمدنونو ترڅ کې، منظم مذهب د انسان ژوند یې په لوی حد پورې بدل کړ او د تاریخ لاره یې معلومه کړه. خو ځینې

مذاهب په ليکل شوي ليکونو باندې دي، او د هغه مذاهب خلک دعوه کوي چې هغه ليکنې د خدای لخوا دي او نورو په دې باور کړی چې دا انساني تجربه ده.

قرانکريم د اسلامي عقیده اصلي سرچينه ده، دا يو کتاب دی چې عقیده لرونکي يې پرې ايمان لري (مسمانان) چې دا کتاب په بشپړه توگه له خدای لخوا دی. مسلمانان هم باور لري چې دغه سپیڅلی کتاب کې انسانانو لپاره لارښوونه ده، ځکه چې قرانکريم باندې عقیده ده، چې دا پیغام د ټولو عصرونو خلکو لپاره دی، دا کتاب باید هم تر او ولري هر عصر ته، خو آیا قرآن دا آزموینه کې بريالی کيدای شی؟

په دغه رساله کې، ما هوډ کړی چې موخه بيز تحليل د مسلمانانو عقیدې د قرآن خدايي بنسټ په باره کې ورکړم، خصوصاً د ځلاند ساينسي کشفیاتو کې.

يو وخت وو، چې د نړۍ تمدنونو په تاريخ کې کله چې معجزې د انساني منطق څخه مخکې وې. ولې نه، د معجزې عادي تعريف په لنډه خبره دا دی، هر څه چې د ژوند غير عادي لاره کې پېښ شي او هغه لپاره انسان ته تشریح نه وي، معجزه بولل کېږي.

خو مونږ خامخا پام کې ونيسو مخکې نه چې يو شی معجزه په توگه قبول کړو. په ۱۹۹۳ م. کال کې، د هندوستان تايمز 'The Times of India' ممبې خبر ورکوي د يو مذهبي کس په هکله، چې د بابا پيلوټ په نوم نوميالی و. نوموړی دعوه کوي، چې دی د اوبو نه ډک تنکی کې په درې ورځې او شپې پرله پسې پاتې شوی دی.

خو کله چې خبريالانو غوښتنه وکړ، چې په کمه د اوبو تنکی کې دا دعوه کوي چې دا معجزه بيزه بریا يې کړې و آزمايي، نو هغوی يې پرې نه ښود چې د اوبو لاندې تنکی يې و آزمايي. هغه بحث يې خبريالانو سره پيل کړ په دغه پوښتنه باندې «چې يو کس څنگه کولی شي د يو مور رحم، چې يو ماشوم ته زېږېدنه ورکوي و آزمايي؟» په حقیقت کې هغه مذهبي کس يو شی پتوی. د هغه دعوه کې چل او حيله وه! غوفتل يې چې شهرت لاسته راوړي. په اصل کې، هېڅ اوسنی وگړی او يا لږ علم درلودونکی داسې يوه معجزه به ونه مني. چې داسې دروغانو معجزه خدايي آزموينې وي، نو مونږ به د نړۍ ټول نامتو

ساحران يا جادوگران چي خپل جادوگريزه چلونه او خيالاتو، له امله نامتو دي منلي به وای.

يو کتاب، چي دعوه لري، چي خداى لخوا دى، داسې يوه دعوه په آسانۍ سره ثابته کيږي په هر عصر کي د هغه عصر معيارونو په مطابق. مسلمانان باور لري، چي قرآنکريم آخرينى کتاب دى د خداى ﷻ د معجزو معجزه ده، وحى شوې ده د رحمت په توگه د انسانانو لپاره. راخۍ! چي مونږ د دغې عقيدې ربنئين والى شننه وکړو.

۲. د قرآن ننگونه (چالش):

ادبيات او شاعري چي د انسان خيالاتو او احساساتو وسيله گرځول شوي ده، په ټولو دودونو کي. نړۍ هم شاهده ده، د يو عصر، چي پکي ادبيات او شاعري د وياړ مقام يي نيولى وو، همداسي اوس ساينس او ټکنالوژي دا مقام يي نيولى دى.

ان غير مسلم عالمان همغري دي، چي قرآن هر اړخيز عربي ادبيات دى. هغه بهترين عربي ادبيات د نړۍ په مخ کي دى، قرآن ننگوي انسانان چي قرآن غوندي مبارک آياتونه راوري:

وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا
نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّمَّنْ مِثْلِهِ^ص

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ
مَنْ دُونِ اللَّهِ

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا

النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ^ص

أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۝

«او ڪه تاسو ڊهغه ڦرآن
په هڪله په ڪوم شڪ ڪي
يي چي مونڙ پر خپل بنده
نازل ڪري ڊي، نو ڊده
غونڊي يو وروڪي سورت
راوري او الله نه پرته
خپل مددگارن
راوغواري، ڪه تاسو
ريبنئين ياست.»

«نو ڪه تاسو (ڊا ڪار) و
نه ڪر او ڪله به يي هم و
نه ڪري شي، نو له هغه
اور نه خان بچ ڪري چي
خشاک يي انسانان او
ڪائي ڊي، ڊ ڪافرانو لپاره
تيار ڪري شوي ڊي.»

قرآن ۲۴-۲۳:۲

قرآن ۲۴-۲۳:۲ ڊا مونڙ ته سورت دوهم او مبارڪ آيات يي ڊ ۲۳ نه تر ۲۴
پوري ڊي، همداسي آيات په بشپړ ڪتاب ڪي راڱي ڊي. ڊ قرآن رجوع متن او
ژباړه ڊ عبدالله يوسف علي ڊ قرآن ژباړي څخه ڊي.

د قرآن ننگونه دا دی، چې یو سورت د هغه په څېر راوړي. همدا ننگونه څو کړتې قرآن کې راغلي ده، دا ننگونه دا ده چې سورت راوړي په کم کې چې بنکلا، فصاحت او ژوره پوهه د قرآن کریم یوه سورې سره لږ تر لږه یو شان وي، او دا ننگونه تر اوسه پورې هیچا نه ده بشپړه کړي.

یو منطقي سړی هېڅکله داسې مذهبي کتاب نه مني، چې وايي په هر اړخیزه شعریز ژبې کې چې وايي نړۍ عمودي ده. دا ځکه چې مونږ یو داسې عصر کې اوسو، چېرته چې انساني لامل، منطق او ساینس لومړی مقام ورکړل شوی دی. نه گن شمېر خلک مني د قرآن بنکلي ژبه د خدایي ثبوت په توگه. هر کتاب چې ادعا کوي، چې د یو خدای وحی یم، نو دا باید د منطق او وجودي قسوت ولري.

د یو نامتو فریک دان او نوبل پرایز گټونکی البرت انستاین په مطابق چې وایي: «ساینس پرتله دین معزور دی او دین پرتله ساینس اوږوند دی.»

راځئ چې مونږ د دې له امله قرآن زده کړو او تحلیل وکړو که چېرې قرآن او عصري ساینس له یو بل سره مطابقت کوي یا یې نه کوي. قرآن د ساینس کتاب نه دی؛ بلکې د نښو کتاب دی. (آیات)، په قرآن کې ۶۰۰۰ نه زیات نښې دي، په هغو کې ۱۰۰۰ نه زیات د ساینس بنسټ په اړه بحث کوي.

مونږ ټول پوهیږو چې زیاتره وخت ساینس غلط وي او د قرآن په خبرو خلاف وي. په دغه کتاب کې، ما صرف هغه ثابت شوي ساینسي حقیقتونه په نظر کې نیولي دي او نه دورغ او نظریې چې د مازې خیالونه باندې دي او نه دي ثابت شوي.

۳. ستوریز پوهنه (نجومی علم):

د کاینات جوړښت او لویه چاودنه (بېگ بنګ)

د کاینات جوړښت تشریح شوی له نجومی فزیک دانانو لخوا، چې دا قبول شوی دی چې دا یوه پدیده ده، چې دا نومیالی ده په بیګ بنگ په نوم. دا قبول شوی دی، له تجربه ییز اسناد او کتنې راغونډ کړل شوی دی له ستوریز پوهان او ستوریز فزیک دانان لخوا په لسيزو کې. د بیګ بنگ په مطابق، دا ټول کاینات په لومړۍ کې یو غټ ذرات یا کثافت وو، بیا د هغه وروسته بیګ بنگ وو، چې د هغه امله کهکشانونه جوړ شول. دغې بیا یو له بل نه جلا شول او ستوري، سیارې، لمر او سپوږمۍ وغیره جوړ شول. د کاینات بنسټ منحصر وو او د هغه جوړېدنې احتمال په چانس باندې صفر دی.

قرآن عظیم الشان د کاینات بنسټ په باره کې لاندیني آیاتونه لري:

«آیا هغه کسان چې کافر شوي دي
نه ويني،

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا

چې اسمانونه او ځمکه یو له بل
سره نښتي وو.

أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(د خلقت یوه قطعه یا ټولګه وه)
بیا مونږ دواړه بېل کړل.»

كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

[۲۱:۳۰ قرآن]

د قرآن آیت او بیګ بنگ ترمنځ هر اړخیز یوشان والي نه ټینګېدونکي ده! ځنګه یو داسې کتاب کولی شي، چې لومړی ځل د عربستان بیدیاو کې ۱۴۰۰ کاله مخکې څرګند شوی دی او داسې ژور ساینسي حقیقت لري؟

لومړنی غازي مواد يا کثافت د

کهکشانونه جوړښت وړاندې:

ساینس دانان همغږي دي، مخکې چې کهکشانونه په کاینات کې جوړ شي، ستوریز مادې په لومړۍ کې د غازي مادې په شکل وو. په لنډه، غټ غازي مادې یا ورپځي د کهکشانونو جوړښت وړاندې وې. چې جوت کړي لومړني ستوریز مادې، د لوګی یا دود لغت ډېر مناسب دی له گاز څخه. لاندیني قرآن آیت د کاینات حالت په هکله د **دُخَانُ** په لغت باندې چې لوګی یې مانا ده، بحث کوي.

«بیا یې د آسمان لور ته هوډ وکړ، په داسې حال کې

هغه یو لوګی وو، نو هغه (الله ﷻ) خمکې ته حکم وکړ: چې تاسو دواړه یو ځای شئ، خپلې خوبنې سره یا زور سره، هغو دواړو وویل: مونږ په خوبنې سره یو ځای کېږو.»

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ
وَهِيَ دُخَانٌ
فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا
طَوْعًا أَوْ كَرْهًا

[۱۱: ۴۱ قرآن]

قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

یو ځل بیا دغه حقیقت بېګ بېګ یې ثابت کړ او دا هیچا ته معلوم نه وو د حضرت محمد ﷺ رسالت وړاندې، نو بیا دغه پوهه څه سرچینه کېدلې شوه؟

۴. د خمکه شکل کروي دی:

په لرغونو وخت کي، خلکو باور درلود چې نړۍ عمودي دی. په پېړيو، انسانان یرېدل چې لري لار شي او ژوند خپل خطر کي واچوي، د لپاره ډارېدل چې سوکي څخه و نه غورځيري! سر فرانسس درېک لومړنی کس وو چې ځمکه يې ثابتې کړه چې هغه کروي ده، کله چې نوموړی په کشتۍ سفر کي وو هغه وخت يې ثابت کړ په ۱۵۹۷م. کال کي.

غور وکړئ، دا لاندیني قرآن آیاتونو ته، چې د ورځ شپې ته بدلېدلو په هکله الله ﷻ فرمایي:

«آیا تا نه دي ليدلي چې بېشکه الله شپه په ورځ کي ننباسي او ورځ په شپه کي ننباسي.»

الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ
يُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

[۲۹:۳۱ قرآن]

ننباستل دلته دا معنا لري چې شپه رو رو بدليږي ورځ ته او همداسې ده هغه بر عکس (چې ورځ شپه ته رو رو بدليږي). دغه پدیده صرف هغه وخت پېښېږي، که ځمکه کروي وي. که ځمکه عمودي وای، نو ناڅاپه بدلون به وو له شپې نه ورځ ته او له ورځ نه شپې ته.

لاندیني آیت هم د ځمکې شکل ته نغوته کوي:

« هغه الله په حقه خلق کړی دی آسمانونه او ځمکه، بِالْحَقِّ

وَيَكْبُرُ الْيَوْمَ عَلَى النَّاسِ

هغه شپه په ورځ تاووي (را نغاړي) او ورځ په شپه تاووي.»

[۳۹:۵ قرآن]

عربي لغت کارول شوی دلته **كُوِّرَ** معنا يې تاوېدل ويا رانغاړېدل دی. په کمه طریقه چې پگړي په سر تاووي. د ورځ او شپه راتلل، هغه وخت پېښېږي که ځمکه کروي وي. ځمکه دقیقاً کلوله نه ده لکه توپ، بلکې مرکزي کروي ده، دې هغې قطبونه عمودي دي. دا لاندیني آیت د ځمکې شکل په هکله معلومات لري:

« او هغه الله ځمکه يې لکه هگۍ غونډې **وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا** پيدا کړ.»

[۷۹:۳۰ قرآن]

عربي لغت هگۍ لپاره دلته **دَحَاهَا** ده چې معنا يې د شتر مرغ هگۍ ده. د شتر مرغ هگۍ شکل د ځمکې مرکزي عمودي شکل سره يوشانوالی لري؛ نو له د امله قرآن په صحيح توگه د ځمکې شکل تشریح کړی، خو گونگوسی شوی نظريه چې په قرآن کې څرگند شوی وو دا و، چې ځمکه عمودي وه.

۵. د سپوږمۍ رڼا انعکاس شوي رڼا ده:

د لرغونو خلکو تمدنونه باوري وو، چې سپوږمۍ خپله رڼا خوشي کوي ځمکې ته، اوس ساینس مونږ ته وايي:

دا دي سپورمی رنا انعکاس شوی رنا ده، خو دغه حقیقت په قرآن کی ۱۴۰۰ کاله وړاندې ذکر شوی وو. دا لاندینی آیت کی:

تَبْرُكُ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ
«دېر برکتناک دی هغه ذات چې
په آسمانونو کی یې برجونه پیدا
کړي دي او په ده کی یې چراغ (لمر)
او رنا کونکی سپورمی پیدا کړي
ده.»

بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا
وَقَمَرًا مُنِيرًا

[۲۵:۶۱ قرآن]

عربي لغت لمر لپاره په قرآن کی شمس دی. او دا هم بولل کېږي سراج ته چې چراغ یې معنا ده او یا وحاج په توګه چې معنایي ده روښانه چراغ او یا دِيَّة

چې معنایي روښانه شان ده. دا ټول درې معلومات مناسب دي لمر لپاره، ځکه چې دا جوړی شدید تودوخه او رنا پخپل دننه سوځېدونکي موادو باندې.

عربي لغت سپورمی لپاره قمر ده او په قرآن کی منیر په نوم راغلی دی چې معنا یې هغه جسم دی چې رنا ورکوي (منعکسه رنا). یو ځل بیا، قرآن معلومات په بشپړه توګه شباهت کوي د سپورمی اصلیت سره چې پخپله رنا نه ورکوي او دا غیر فعال جسم دی چې د لمر رنا انعکاس کوي. نه یو ځلي په قرآن کی سپورمی ذکر شوی ده د سراج په نوم، وحاج او یا دِيَّة په نوم او نه لمر ذکر شوی دی د نور او منیر په نوم. دا نغوته کوي چې قرآن پېژني توپیر طبیعت د لمر رنا او د سپورمی رنا په مینځ کې.

لاندینی آیاتونه درنا طبیعت له لمر او سپورمی ته تړاو لري:

«هغه پاک ذات دی چې لمر یې تېز ځلېدونکی پیدا کړی»

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً
يِي روبياناه.»

[۵: ۱۰ قرآن]

«آيا تاسو نه دي کتلي، ځنگه الله
اووه آسمانونه يو له بل پاسه پيدا
کري او په دغو کي يي سپورمي
روبياناه جوړه کړه او لمر يي
خلپدونکي ديوه جوړه کړه.»

[۱۶-۱۵: ۷۱ قرآن]

وَالْقَمَرَ نُورًا

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ

سَبْعَ سَبُوتٍ طِبَاقًا ۝

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا

وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝

قرآن عظيم الشان او عصري ساينس د لمر رڼا او سپورمي رڼا طبيعت په بشپړه
هوکړي کي دي.

۶. د لمر تاوېدنه:

ډېره مودې لپاره اروپايي فلسفيان او ساينس دانان په دې باوري دي چې ځمکه
نا متحرکه ولاړه ده د کاینات په منځ کي او هره سياره د لمر په شمول ترې
تاويزي. په لوېديځ کي دا جيو مرکزي (د ځمکي مدار څخه سيارې تاوېدل ته جيو
مرکزي نظريه بولل کېږي) مفهوم د کاینات خپور وو له پتولمي وخت تر ۱۵۱۲
ميلاد نه مخکي نيوکلس راهېسي څخه دی. کاپرنېکس خپل د هيليو سنترک
پلېنټري حرکت نظريه يي وړاندې کړه (هيليو سنترک نظريه هغه نظريه ده، چې
تولي سيارې له لمر څخه تاويزي). په هغه کي څرگنده کړې ده، چې لمر بي
حرکته يا نا متحرک دی، د نظام شمسي په مرکز کي د نورو سيارو ترې تاوېدنې

سره. په ۱۶۰۹م. آلماني ساينس دان يوحانس کپلر 'Astronomia Nova' يې چاپ کړ. په دغه کې هغه پای ته ورسوله چې نه يوازې سياري حرکت کوي د لمر په کرنييز مدار کې، هغې سياري په خپل محور باندې غير عادي په سرعت کې تاويزي. د دغې پوهې سره دا ممکن شو اروپايانو ساينس دانانو لپاره چې په سمه توگه ډېرې کړنلارې د نظام شمسي د ورځ او شپه بدلېدنې په شمول تشرېح کړي. د دغې کشفيات څخه پسته بنودل شوی وو چې لمر نا متحرکه دی او لکه ځمکې په څېر خپل محور باندې نه تاويزي. زما پياد دي، چې ما دغه غلطه خبره له جغرافيه کتابونو څخه زده کړې وه، زما په بنوونځي دوران کې.

پاملرنه وکړئ! دا لاندې قرآن آيت ته:

«دې هماغه ذات دی چې
شپه او سهار لمر او
سپوږمې پيدا کړ، هر يو يې
خپل محور کې گرځي.»

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

[۲۱:۳۳ قرآن]

عربي لغت کارول شوی دی په پورتنې آيت کې د يَسْبَحُونَ په نامه، دا لغت له سَبَّحَ لغت څخه اخېستل شوی دی. دا لغت د حرکت په مفهوم راغلی دی له هره يوه بنورېدونکې څيز نه راځي. که ته دا لغت يو کس لپاره په ځمکه کې وکاروي، دا به دا معنا نه ورکوي چې کس په ځمکه تاويزي، خو دلته به نغوته کوي چې دا کس لاره کوي او يا منډې وهي. که ته دا وکاروي يو کس ته چې اوبو کې وي، دا به دا معنا نه ورکوي چې اوبو کې روان دی، خو نغوته کوي چې دی په اوبو کې لامبي. همدا شان، که ته يَسْبَحُ آسماني څيز لپاره وکاروي، نو دا صرف

دا معنا نه ورکوي چې دا الوحي په سپس باندې، خو دا هم معنا ورکوي چې دا تاویري په خلاء کې. گن شمېر بنوونځي کتابونه اوس شریک شوي دي حقیقت سره چې لمر خپل محور کې تاویري. د لمر تاوېدنه خپل محور کې ثابت کېدلی شي د تجهیراتو په مرستې سره چې د لمر برني مخې انځور واخلي، نو هر څوک کولی شي، چې آزمايي د لمر انځور پرته چې وړوند شي. دا کتل شوی دی چې لمر ځایونه لري چې خپل یو دایروي حرکت بشپړ کوي هر ۲۵ ورځو کې یو ځل لمر تقریباً ۲۵ ورځو کې یو دور له خپل محور څخه بشپړ کوي. لمر په خلاء باندې تقریباً ۲۴۰ کیلو متره فی ثانیه په تېزۍ سره سفر کوي، او ۲۰۰ میلیونه کاله نیسي چې لمر یو دوران زمونږ د ملکي وې کهکشان مرکز (Milky Way Galaxy) خوا ته بشپړ کوي.

«لمر ته اجازت نشته چې سپوږمۍ ونیسي او نه شپې ته چې ورځ څخه مخکې شي، هر یو خپل مدار کې لامبي(تاویري).»
(د قانون په مطابق کې)

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي
لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ
وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ

وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

[۴۰:۳۶ قرآن]

دغه پورتنی آیت یو اړین کشف شوی حقیقت ذکر کړی صرف مخکینی عصري ستوریز پوهانو لخوا، لکه: د لمر او سپوږمۍ جلا مدارونه وجود، او د هغوی سفر په خلاء کې خپلو حرکتونو درلودلو سره. معین شوی ځای چې لمر هغه خواته سفر کوي او ان ځان سره نظام شمسي وړي، دقیقاً موقعیت لري هغه څه ته چې نظام شمسي خوا ته یې تاویري. اوسنیز ستوریز پوهانو ورته «سولر اپکس» (Solar Apex) نوم ورکړی دی. نظام شمسي حقیقتاً یوې سوکې لور ته حرکت کوي، چې هغه سوکه د هرکیول سیارو Constellation of Hercules کې موقعیت لري، چې د هغه موقعیت اوس په بنه ټینگار باندې کشف شوی دی.

سپورمى تاویري پخپل محور باندې په عین وخت کې چې تاویري ځمکې خواته، تقریباً ۲۹ نیم ورځې سپورمى نیسي چې خپل یو دوران بشپړ کړي. یو کس مرسته نشي کولی، خو حیرانېدلی شي د ساینسي او د قرآن آیاتونو غورتیا او یا دقیقتیا باندې. آیا مونږ په دغه سوال باندې ژور سوچ ونکړو:

د دغې علم سرچینه څه شی ده چې په قرآن کې شامل دی؟

۷. لمر به مړ او یا ګول به شي:

د لمر رڼا د هغې کیمیاوي مرحلې چې د هغه په سطحه باندې دی د دې له امله دی او دغه مرحله ځای نیولی دی ۵ بېلیونه کاله لپاره. لمر به ختم شي په راتلونکي کې والله اعلم. کله چې لمر په ټوله له منځه لاړ شي، نو په ځمکه کې به د ټولو ژوندي موجوداتو انقراض لامل به شي. د لمر پای ته رسېدلو په هکله قرآن وايي:

وَالشَّمْسُ تَجْرِي ﴿۱﴾ او لمر دی چې خپلې ټاکلې لارې روان دی
دغه الله په تقدیر کې غالب او پوه دی. «

لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَالِكِ

[۳۸:۳۶ قرآن]

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۱

دلته عربي لغت مُسْتَقَرٌّ کارول شوی دی چې معنا يې ټاکل شوی ځای او یا وخت دی، له همدې امله قرآن وايي چې لمر یو ټاکل شوی ځای لور ته تاویري او دا به کوي تر ټاکل شوی وخته پورې، يعنې لمر پای ته به ورسیري.

۱. ۲۱:۳۹ او ۵:۳۹، ۱۳:۳۵، ۲:۱۳ همداسې پیغام په قرآن کې ذکر شوی دی. ۱

۸. گازی او دورو مادي INTERSTELLAR MATTER

خلاء بهر ترتیب شوی ستوریز سپستم مخکې یو تش خای په نظر کتل کېدی. د ستوریز فزیک پوهان پسته د برجونو مادي موجودیت په دغه گازی مادو خلاء کې کشف کړل. دغه د مادو برجونه پلازما بولل کېږي، او دغه کې پوره آیوني شوي گازات موجود دي او له دې سربېره مساوي الکترون او مثبت آیون پکې شامل دي. پلازما کله کله د مادي څلورم حالت دی، له درې تشخیص شوي مادو حالت سربېره (گاز، جامد او مایع). قرآن د گازی توکو موجودیت په اړه لاندیني آیت کې وایي:

«هغه پاک الله دی چې آسمانونه او ځمکه او څه
چې د هغوی دواړو په منځ کې دي پیدا کړي
دي.»
[۲۵:۵۹ قرآن]

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا

دا به بیعقلتوب وو هر چا ته که وړاندیز وشي چې د غټ گازی توکي موجودیت ۱۴۰۰ کاله مخکې پېژندل شوي وي.

۹. د کاینات غټېدنه:

په ۱۹۲۵ م. کې، یو امریکایی ستوریز پوه ادوین هابل Edwin Hubble تیار کړی وو بنسکارندوی ثبوت چې ټول کهکشانونه له یو بل څخه لرې کېږي،

دا دلته نغوته کوي چې کاینات په غټېدو دی. د کاینات غټېدنه اوس یوه ثابت شوی ساینسي حقیقت دی. دا هغه څه دی چې قرآن یې د کاینات طبیعت په اړه وایي:

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا

«او آسمان مونږ هغه په قوت

سره جوړ کړی دی او بېشکه

مونږ پراخوونکي او یا پراخه

قدرت لرونکي یو.»

بِأَيِّدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ

[۴۷: ۵۱ قرآن]

عربي لغت **مُوسِعُونَ** په سمه توګه ژباړل شوی دی غټېدني ته او دا مونږ ته د غټېدني جوړښت د کاینات غټوالی بڼیې. د یو غټ ترینه ستوریز فزیک پوه ستیفن هاوکنگ Stephen Hawking په خپل کتاب کې د **تاریخ یو لنډیز زمان** ((A brief history of time)) کې وایي: «د کاینات غټېدني کشف له ټولو څخه ستره د ۲۰ پېړۍ پوهني انقلاب وو.» قرآن د کاینات غټېدنه ذکر کړی دی مخکې چې انسان زده کړ چې تلسکوپ څنګه جوړیږي!

ځېني شاید ووايي چې د ستوریز حقایق موجودیت په قرآن کې حیرانولو وړ نه دی ځکه چې عربان په ستوریز پوهنه ځانګه کې پرمختګ کړی وو. هغوی په حقه دي چې عربانو د ستوریز پوهنه ځانګه کې پرمختیا یې تصدیق کړې، خو هغوی ناکام دي په د کې چې را یاد کړي چې قرآن د عربانو ستوریز پوهنه بڼه والي وړاندې نازل شوی وو، له دې سربېره زیاتره ساینسي حقیقتونه ذکر شوي پورته، لکه: د کاینات بنسټ بېګ بېګ سره عربان په دې نه پوهېدل ان تر دې چې هغوی په ساینس پرمختیا سوکه کې وه. ساینسي حقیقت په قرآن کې ذکر شوی وو د عربانو په ستوریز پوهنه پرمختیا له امله نه دی. بېشکه سرچپه یې رښتیا دی: هغوی په ستوریز پوهنه کې پرمختګ کړی وو، ځکه چې ستوریز پوهنه په قرآن کې ځای نیولی دی.

اتوم وپشل کېدلی شي

په لرغونو وخت کې یوه ډېره مشهوره نظریه د (اتوم نظریه) په نوم له نړۍ هر گوټ لخوا قبولېدله. دغه نظریه له یونانیانو لخوا وړاندوینه شوې وه، خصوصاً یو یوناني عالم لخوا چې نوم یې دېموکرېټس دی، نوموړی ۲۳ پېړیو مخکې ژوندی وو. دېموکرېټس او هغه خلک چې هغه څخه وروسته راغلل، سوچ یې کول د مادي کوچنی ترین واحد اتوم دی. پخواني عربان همداسې سوچ کولو. عربي لغت ذرّة اتوم معنا ورکوي. مخکې وختونو عصري ساینس کشف کړ چې دا احتمال لري چې ان اتوم هم ووېشو. اتوم کېدلی شي چې نور هم نیم شي دا یوه غټه پرمختیا ده د شلمې پېړۍ. څوارلس پېړۍ وړاندې دغه پوهه عربانو ته غیر عادي ښکاره شوی وای، ځکه چې هغوی لپاره ذره د حد څخه تېرېدل معنا ورکوله چې یو کس ترې نشي تېرېدی.

لاندیني قرآن آیت ذره د حد څخه تېرېدو معنا نه ورکوي:

«او کافران شویو کسانو وویل چې مونږ ته به قیامت رانشي، ته دوی ته ووايه زما د پخپل رب قسم وي چې خامخا قیامت په تاسو به راشي، هغه رب چې د غیبو عالم دی.»

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا

تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ

وَرَبِّي لَأَتَاتِيكُمْ عَلِيمٌ

«له هغه څخه نه پټيري په
 آسمانونو کې د ذرې په اندازې (يو
 شى) نه په ځمکه کې او نه د (ذرې)
 څخه وړوکی (شى) او نه له هغه
 څخه غټ، مگر (دغه هر څه) په يو
 بڼکاره کتاب کې دي.»

[۳:۳۴ قرآن]

عَلِمِ الْغَيْبِ
 لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ
 فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ
 وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ
 إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

دغه آيت هم د الله ﷻ علم بڼي، د هغه په هر شي کې علم، پټ يا بڼکاره. بيا دغه آيت زياته کوي او وايي: خدای له هر څه څخه خبر دی هم له اتوم څخه وړوکی يا غټ له اتوم څخه، له همدې له امله دغه آيت صراحتاً بڼکاره کوي چې دا امکان

^۱ همداسې پیغام په قرآن کې الله پاک فرمایلي دي. ۱۰:۶۱

لري چې يو له اتوم څخه وروکي موجود وي، دغه حقيقت کشف شوی وو صرف
مخکيني عصري ساينس لخوا.

۱۱. هايډرالوجي د (اوبو دوران او يا چرخش):

په ۱۵۸۰ م. برنرد پالسي لومړنی کس وو چې د نن وخت پوهه د اوبو دوران په
نوم تشرېح کړی دی. هغه تشرېح کړی دی چې اوبه څنگه تبخیر کېږي په
اقیانوس کې او هلته څنکه یخيزي چې ورپځي جوړې کړي. ورپځي ځمکې ته

ځنگه راځي، بيا خور شي او بيا وورپري د باران په توگه. دغه اوبه راغونډپري د جهيل او روانې اوبه په شان او بيا اقيانوس ته په جاري دوران بهيري. د ميلاد نه مخکې اوومه پېړۍ کې د مائټس ټېلس باور درلود چې ځاځکي ځاځکي اوبه د اقيانوس راجيگېدلې له باد لخوا او بيا ځمکې ته ورنبت په توگه تلې. په لرغونو وخت کې خلک نه پوهېدل د ځمکې اوبو سرچينه باندې. هغوی فکر کولو د اقيانوس اوبه د ورېځو اغېز لاندې دي، او بيا ټپله کېدلې د قارو دننه، هغوی دا هم فکر کولو چې اوبه بېرته واپس کېدلې په پټه لارې باندې او يا د غټ ابېس(ژور ځي) باندې. دغه لاره اقيانوس ته متصله ده او د تارټرس په نوم يادېږي دا د پلوتو په وخت کې. ان دسکارتس د اتلسمې پېړۍ غټ متفکر دا خبره منلې وو. تر نولسمه پېړۍ پورې آرسټوټل نظريه بيا هم صحيح وه. د دغې نظريه په تړاو، اوبه تبخير کېږي په کاورن غرونو کې او جوړولې د ځمکې لاندې جهيلونه چې نن مونږه پوه شولو چې د باران اوبه چې ورپري د ځمکې خراشو کې ونوځي ذمه وار دي له د لپاره. او د ده په هکله قرآن کې تشرېح شوی دی. په لاندیني آياتو کې:

«آيا نه دي کتلي چي بېشکه
 الله له آسمان خڅه اوبه
 نازلي کړي دي او بيا يې دغه
 (اوبه) په ځمکه کې په چينو
 کې ننباسټلي دي، بيا هغه په
 دغو (اوبو) سره فصل
 راوباسي په دې حال کې چې
 د هغه رنگونه بېلا بېلا
 وي.» (قرآن ۳۹:۲۱)

[Al-Qur'an 39:21]

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
 فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ
 ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ
 زُرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ

وَيُنزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ○

[Al-Qur'an 30:24]

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ

وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ○

[Al-Qur'an 23:18]

«او آسمان نه اوبه نازل کوي
 او بيا ځمکه راژوندي کوي د
 هغې له مرگ نه وروسته،
 بېشکه چې په دغو کې نښي
 دي د هغو قوم لپاره چې عقل
 نه کار اخلي.» (قرآن ۳۰:۲۴)

«او مونږ له آسمان نه په اندازه اوبه نازلې کړې او بيا مو هغه په ځمکه کې وساتلې او بېشکه مونږ په هغه بېلولو کې يقيناً قادر يو.» (قرآن ۱۸: ۲۳)

بل هېڅ عبارت نشته چې څوارلس کاله وړاندې دومره دقيقاً د اوبو دوران په هکله معلومات ورکړي وي.

۱۲. تبخیر

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ○ «قسم دی په آسمان چې خاوند د باران دی.»

[۱۱: ۸۶ قرآن]

۱۳. طوفان وربځي جوړوي

«او مونږ هواگاني لږيلې
 دي چې بلا ربوونكي دي
 پس مونږ له آسمانه اوبه
 نازل كړې نو بيا مونږ د هغه
 (اوبه) په تاسو وڅښلوي.»

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ

فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

[۲۲: ۱۵ قرآن]

فَأَسْقِينَكُمُوهُ

عربي لغت دلته لَوَاقِحَ كارول شوی دی چې د لاقحه د لاقح جمع دی او معنایي پيدا کول دی. په دغه متن کې پيدا کول دا معنا لري چې هوا تپله کی ورځي په یوځایي سره د ورځو ټولگه غټی، له د امله برېښنا او باران منځ ته راځي.

همدا شان عبارت په لاندیني قرآن آیاتونو کې پيدا کېږي:

«آيا نه دي کتلي چي بېشک الله ورېخي

روانوي بيا هغه خپل منځ کې يو ځای کوي بيا هغه لاندې
باندي قد په قد کوي، بيا ته باران وېني چي د دي له منځه

راوځي او د آسمان لخوا(د

ورېخو) غرونه راكوزي

چي په هغو کې خيني ږلي

وي نو هغه رسوي هغه

چاته يي چي وغواړي او

اړوي يي له هغه چاته چي

يې وغواړي نږدې وي چي

د هغو د پرېبنا

پړق(چمک) نظرونه ختم

کړي.»(۲۴:۴۳ قرآن)

«الله هغه ذات دی چي

هواگاني لپړي او هغه

ورېخي پورته کوي نو

هغه(الله) په آسمان کې

چي څنگه وغواړي

خپروي او دغه (ورېخي)

توتې توتې لاندې باندي

وگرځوي، بيا ته باران

ويني د هغه (ورېخه) له

منځه څخه راوځي نو کله

چي دغه (باران) هغه چاته

رسوي چي هغه يي په

مِنْ بَرْدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ

يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ

يَشَاءُ هُكَا دُسْنَا بَرَقَهُ

يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

[Al-Qur'an 24:43]

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ

فَتَنفِثُ سَحَابًا

فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ

وَيَجْعَلُهُ كَسَفًا تَرَى الْوَدْقَ

يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۝

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ

مِنْ عِبَادِهِ

هُوَ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

[Al-Qur'an 30:48]

خپلو بندگانو اراده کړي وي، ناخپه دوی خوشحالي کوي.» (۳۰:۴۸ قرآن)

د نن سبا دېټا په اوبه پوهني ته په بشپړه توګه د قرآن سره همغږی دی.

د اوبو دوران په هکله په ګڼ شمېر د قرآن عظیم الشان آياتونو کې ذکر شوي دي. ۷:۵۷، ۱۳:۱۷، ۲۵:۴۸، ۳۵:۹، ۳۶:۳۴، ۴۵:۵، ۵۰:۹، ۵۶:۶۸ او ۶۷:۳۰.

The water cycle is described in several other verses of the Glorious Qur'an, including 7:57, 13:17, 25:48, 35:9, 36:34, 45:5, 50:9-11, 56:68-70 and 67:30.

۱۳. جیولوژي:

غرونه لکه مېخونو په شان دي

په جیولوژي کې، د "فالتدلو" (Folding) پدیده، په دې وروستیو کې کشف شوی حقیقت دی. فولډنگ د غرونو د سلسلې د جوړولو مسوولیت لري. د ځمکې قشر (Crust)، په کوم کې چې مور ژوند کوو، د جامد خولې په څېر دی، پداسې حال کې چې ژورې طبقې ګرمې او مایع دي، او په دې توګه د ژوند هر ډول لپاره یې ځایه کیږي. دا هم معلومه ده چې د غرونو ثبات د تېښتې له فولډنگ سره تړلی دی، ځکه چې دا هغه پوړونه وو چې د غرونو د راحت لپاره بنسټونه چمتو کول وو.

ځمکپوهان مور ته وایي چې د ځمکې وړانګه شاوخوا ۶۰۳۵ کیلومتره ده او هغه کرسټ چې مور یې ژوند کوو خورا تنګ او یا نری دی، د ۲ څخه تر ۳۵ کیلومترو پورې. څرنګه چې قشر نری دی، دا د خورولو ډیر احتمال لري. غرونه

د مېخونو يا خيمو د مېخونو په څېر عمل
کوي چې د ځمکې قشر ساتي او ثبات
ورکوي. په قرآن کریم کې داسې وضاحت
راغلی دی:

«أَيَّا مَوْنِبْرَه دى پيدا كرى
ځمكه پراخه او غرونه لكه
مېخونه.»

وَالْجِبَالِ أَوْ تَأَدًّا ۝
أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ۝

[۷-۶: ۷۸ قرآن]

د **أَوْ تَأَدًّا** کلمه د مېخ يا يو قسم مېخ څېمې لگولو لپاره وي معنی لري (لکه هغه
چې د خيمي لنگر کولو لپاره کارول کيږي)؛ دوی د جيولوجيکي پوړونو ژور
بنسټونه دي.

د ځمکې په نوم يو کتاب د نړۍ په ډيرو پوهنتونونو کې د جيولوجي په اړه د
اساسي حواله درسي کتاب په توگه گڼل کيږي. د دې کتاب يو ليکوال ډاکټر
فرانک پرېس دی چې ۱۲ کاله په امريکا کې د علومو د اکاډمۍ مشر او د امريکا
د پخواني ولسمشر جيمي کارټر د ساينس سلاکار و. په دې کتاب کې هغه غره
په يوه څنډه کې او غره پخپله د ټولې يوې کوچنۍ برخې په توگه انځوروي چې
ريښه يې په ځمکه کې ژوره ده. د ډاکټر پرېس په وينا، غرونه د ځمکې د قشر
په ثبات کې مهم رول لوبوي.

قرآن صراحتاً ذکر کوي د غرونو دنده چې ځنگه ځمکه له خورولو څخه ساتي:

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ
أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ^ص
» او مونږ په ځمکه
کې پاڅه غرونه پیدا
کړي دي چې په دوی
باندي (دغه ځمکه)
ونه خوځيږي.»

[۲۱:۳۱ قرآن]

دغه قرآني عبارتونه په بشپړه توګه د ننني جيولوجي دېټا سره همغږی دی.

غرونه په کلکه توګه نصب شوي دي:

د ځمکې سطح خورا مضبوط قشرونو کې وپشل شوی دی، چې ۱۰۰ کیلو متره
ډبل والی لري.

دغې قشرونه روانیږي په نیمايي ویلي شوي ځي لور ته چې د استنوسفیر په نوم
یادیږي. Aesthenosphere

د غرونو جوړښت د پلټې په سرحد کې واقع کیږي. د ځمکې کرست (قشر) د
سمندرونو لاندې 5 کیلومتره ضخامت دی، د عمودي براعظمونو سطحو لاندې
شاوخوا 35 کیلومتره ضخامت او د لوی غرونو سلسلې لاندې نږدې 80
کیلومتره ضخامت دی. دا هغه قوي بنسټونه دي چې غرونه پرې ولاړ دي. قرآن
په لاندې آیت کې د غره قوي بنسټونو ته اشاره کوي:

«او غرونه الله ﷻ کلک کړي دي.»

همدا شان پیغام په قرآن کې ۱۰:۳۱ او ۱۶:۱۵ سورتونو او آیاتونو کې راغلي ^۱
همدا شان پیغام په قرآن کې شامل دی په دغه سوره او آیت کې ۸۸:۱۹ دي.

نو همدې له امله هغه معلومات د غرونو طبيعت په هکله په قرآن عظيم الشان کې شامل دي مکملأ همغږی دی د جيولوجي مخکيني کشفیاتو سره.

۱۴. اقيانوس پوهنه:

د خوږې اوبه او مالګیناکه اوبه ترمخ کې پرده

«دوه سیندونه(تروه او خوږه) روانیږي چې
يو له بل سره میلاو شي.»

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيْنَ ۝

د دواړو مینځ کې یوه پرده ده چې په یو بل
باندي نه ورګډیږي.»

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيْنَ ۝

په عربي متن کې د بَرَزَخ کلمه د خنډ يا وېش په معنی ده. په هر صورت، دا خنډ فزيکي وېش نه دی. د عربي کلمه مرجا معنی لري چې دواړه سره يو ځای کيږي او يو بل سره گډيږي. د قرآن لومړني مفسران ونه توانېدل چې د اوبو د دوو بدنونو لپاره دوه متضادي معناوې بيان کړي، يعنې يو بل سره يو ځای او گډيږي او په عين حال کې د دوی تر منځ يو خنډ هم وي. عصري ساينس موندلی چې په کوم ځای کې چې دوه مختلف بحيرې سره يوځای کيږي، د دوی ترمنځ يو خنډ شتون لري. دا خنډ دوه بحيرې جلا کوي ترڅو هر بحر خپل تودوخي، مالگينوالی او کثافت ولري. سمندر پوهان اوس د دې آيت د تشرېح کولو لپاره په بنسټه حالت کې دي. د دوو بحيرې تر منځ د اوبو يو پټ خنډ دی چې له دې لارې د يو بحيره اوبه بل ته تېرېږي.

مگر کله چې د يو سمندر اوبه بل سمندر ته ننوځي، دا خپل ځانگړی ځانگړتيا له لاسه ورکوي او د نورو اوبو سره يو شان کيږي. دا خنډ د دوو اوبو لپاره د انتقالی يو شان کولو ساحې په توگه کار کوي.

دغه پدیده هم په لاندیني قرآن آیت کې ذکر شوی دی.

وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا^ط

«او د دوو

سمندرونو په

منځ کې یوه

پرده یې پیدا کړې ده.»

[۲۷:۶۱ قرآن]

دا پدیده په ډیر ځایونو کې پېښېږي ، په شمول په گبرالتیر کې د مدیترانې او اتلانتيک بحر ترمنځ ویشونکی. یو سپین بار په کیپ پوائنټ ، کیپ پنونسولا ، سویلي افریقا کې هم لیدل کیدی شي

چیري چي اتلانتیک بحر د هند بحر سره
میلاویري.

مگر کله چي قرآن د تازه او مالگو اوبو تر مینخ
د ویشونکی په اړه خبرې کوي، دا د خنډ سره د
"ممنوع وېش" شتون ته اشاره کوي.

«دی هماغه

ذات دی چي

دوه

دریاپونه

خوشي کړي

دي (له سو

پل سره

جوخت دي)

دا خوړ دی،

دېر

خوړ(تنده

ماتوونکی) او دا با تریو دی، بڼه تریو او د

دواړو په مینخ کې یې یوه پرده او بند پیدا کړي

دی چي منع کړی شوی دی.»

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ

هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا

وَحِجْرًا مَّحْجُورًا

[۲۵:۵۳ قرآن]

عصري وموندله چي هغه څه چي تازه اوبه له مالگي اوبو څخه په سیندونو کې
توپیر کوي د "پیکنوکلین زون" دی چي د کثافت نښه شوي وقفې سره دوه
څانگي جلا کوي. دا تقسیم (د جلا کولو ځای) مالگینوالی لري چي له تازه اوبو
او مالگین اوبو څخه توپیر لري.

دا پېښه د مصر په گډون په ډيری ځايونو کې پېښيرې چيرې چې د نيل سيند د
مدیتراني بحر ته بهيرې.

دغه ساينسي پديدې چې په قرآن کې ذکر شوي دي د امريکا د کولوراډو په
پوهنتون کې د جيولوژيکي علومو پروفيسور ډاکټر ويليم های هم تاييد کړي دي.

۱۵. تياره په ژور اقيانوس کې:

پروفيسور درکا راو د سمندري جيولوژي په برخه کې د
نړۍ مشهور کارپوه دی او په جده کې د کنگ عبدالعزیز
پوهنتون پروفيسور و. له هغه څخه وغوښتل شول چې د
لاندي آيت په اړه تبصره وکړي:

«يا (د دوی اعمال) د هغو تيارو
په شان دي چې په ژور سمندر کې
دي، چې دغه (سمندر) يوه
څپه (موج) پټ کړی وي د هغه له
پاسه بله څپه پټه وي (بيا) د هغه له
پاسه ورپخه وي، تيارې دي چې د
دوی ځينې د ځينو نورو له پاسه دي
کله چې دی څپل لاس راوباسي (نو)
نژدې نه دي چې دغه وويني او هر
هغه څوک چې الله ده ته رڼا ورنه
کړي نو د هغه لپاره هېڅ رڼا نشته»

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ
لَجِيٍّ يَغْشَاهُ

مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ
مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ

ظُلُمَاتٍ بَعْضُهَا فَوْقَ
بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ
يَكْذِبْ يَرَاهَا^ق وَمَنْ لَمْ يَجْعَلْ
اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ
نُورٍ

[۲۴:۴۰ قرآن]

پروفیسور راو وویل: چي ساینس پوهان اوس یوازي د عصري وسایلو په مرسته دا تایید کړي چي د سمندر په ژورو کي تیاره شتون لري. انسانان نشي کولی د ۲۰ څخه تر ۳۰ مترو پوري د اوبو لاندې بي مجهزه ډوب لار شي، او د ۲۰۰ مترو څخه په ژورو سمندري سیمو کي ژوندی پاتې کېدلی نشي. دا آیت ټولو بحرونو ته اشاره نه کوي ځکه چي هر بحر په یو بل باندې د ترگمی څانگه راتولی شوې نه دي. دا په ځانگړې توگه ژور بحیره یا ژور سمندر ته اشاره کوي، لکه څنگه چي قرآن وايي، "په پراخه ژور سمندر کي تیاره". په ژور سمندر کي دا تیاره د دوه لاملونو پایله ده:

۱. د رڼا وړانگه د اوو رنگونو څخه جوړه ده چي په زرغونه (Rainbow) کي لیدل کېږي. دا اووه رنگونه ایلټ، انډیگو، نیلي، شنه، ژیر، نارنجي او سور (VIBGYOR) دي. د رڼا وړانگي د انکسار څخه تیرېږي کله چي دا اوبو سره ټکر کوي. د ۱۰ څخه تر ۱۵ مترو پورتنی اوبه سور رنگ جذبوي. نو که په اوبو کي ټوپکونکی ۲۵ متره تر اوبو لاندې وي او ټپي شي، د ویني سور رنگ به نه شي لیدلی، ځکه سور رنگ دې ژوروالي ته نه رسېږي. همدا ډول نارنجي وړانگي له ۳۰ څخه تر ۵۰ مترو پوري جذبېږي، زېر له ۵۰ څخه تر ۱۰۰ مترو پوري، شنه له ۱۰۰ څخه تر ۲۰۰ مترو پوري او په پای کي

نیلي له ۲۰۰ مترو څخه پورته او بنفشي او انديگو له ۲۰۰ مترو څخه پورته جذب کيږي. د رنگونو د پرله پسې ورکېدو له امله، یو له بل وروسته، سمندر په تدريجي ډول تیاره کيږي، یعنی تیاره د رڼا په طبقو کې واقع کيږي. د ۱۰۰۰ مترو ژوروالی لاندې بشپړ تیاره ده.

۲. د لمر وړانګې د ورېځو لخوا جذبېږي چې په پایله کې د رڼا وړانګې خپروي چې په دې توګه د ورېځو لاندې د تیاره طبقې لامل کيږي. دا د تیاره لومړۍ طبقه ده. کله چې د رڼا وړانګې د سمندر سطحې ته ورسېږي، دوی د څپې سطحه منعکس کيږي چې دا روښانه بڼه ورکوي. له همدې امله، دا هغه څپې دي چې رڼا منعکس کوي او د تیاره لامل کيږي. بې انعکاس رڼا د سمندر ژورو ته ننوځي. په دې توګه، سمندر دوه برخې لري. سطحه د رڼا او تودوخې او ژوروالی لخوا مشخص شوی.

تیاره سطحه نور د سمندر له ژورې برخې څخه د څپو په واسطه جلا کيږي.

داخلي څپې د بحرونو او بحرونو ژورې اوبه پوښي ځکه چې ژورې اوبه د پورته اوبو په پرتله لوړ کثافت لري.

تیاره د داخلي څپو لاندې پیل کيږي. حتی د سمندر په ژورو کې کبان نشي لیدلی؛ د دوی د رڼا یوازینی سرچینه د دوی له بدن څخه ده.

قرآن دا په سمه توګه بیانوي:

"په یوه پراخه ژوره بحر کې تیاره د څپو له څپو ډکه ده."

په بل عبارت، د دې څپو څخه پورته د څپو نور ډولونه شتون لري، د بیلګې په توګه هغه چې د سمندر په سطحه موندل کيږي. د قرانکریم آیت ادامه ورکوي، "د تورو ورېځو سر دی؛ د تیارو ژورې، یو له بل څخه پورته".

دا ورېځونه لکه څنګه چې تشریح شوي یو د بل په وړاندې خنډونه دي چې نور په مختلفو کچو کې د رنگونو جذبولو له لارې تیاره رامینځته کوي.

پروفیسور درگا راو په پای کی وویل: "۱۴۰۰ کاله وړاندې یو عادي انسان نشي کولی دا پدیده په دومره تفصیل سره تشریح کړي. نو دا معلومات په خامخا د مافوق طبیعی سرچینې څخه راغلی وي.»

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ
صِهْرًا ۖ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

«دی هماغه ذات دی چې له نه یې انسان پیدا کړی دی، بیا یې هغه د نسب او سخرګنی (والا) وګرځاوه او ستا رب ښه قادر دی.»

[۲۵:۵۴ قرآن]

ایا دا ممکنه وه چې ۱۴ پېړۍ دمخه د کوم انسان لپاره اټکل وکړي چې هر ژوندی موجود د اوبو څخه جوړ شوی؟ د دې تر څنګ به د عربو په دښتو کې چې تل د اوبو کمبود وي، داسې اټکل به د انسان د تصور وړ وي؟

۱۶. باتني (نبات پوهنه)

نباتات نارینه او ښځینه جنس لري:

پخوا، انسانان نه پوهېدل چې نباتات هم د نارینه او ښځینه جنسیت توپیر لري. نبات پوه وايي چې هر نبات یو نارینه او ښځینه جنس لري. حتی هغه نباتات چې یو جنسي دي د نارینه او ښځینه دواړو جلا عناصر لري.

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ
«او له آسمان څخه اوبه يې نازل کړې دي، نو هغه څخه يې جوړه نبات ايستلې يې دي.»

[۲۰:۵۳ قرآن]

فَاخْرَجْنَا بِهَا أَزْوَاجًا

مېوې نارينه او بنځينه لري: مِّن تَبَاتٍ شَتَّىٰ ۝

«او له هر قسمه

مېوو څخه يې په دغه

کې دوه دوه جوړې

پکې پيدا کړې دي.»

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ

فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ

[۱۳:۳ قرآن]

ميوه د غوره نباتاتو د تکثير وروستی محصول دی. د ميوو د مخکينۍ مرحله هغه گل دی چې نارينه او بنځينه ارګانونه (stamens) او (ovules) لري. کله چې گرده گل ته ليردول کيږي، دوی ميوه ورکوي، چې په پايله کې يې پخيري او تخم يې ازادوي. له همدې امله ټولې ميوې د نارينه او بنځينه غړو شتون په گوته کوي. يو حقيقت چې په قرآن کې ذکر شوی دی.

په ځينو ډولونو کې، ميوه کولی شي د غير القاح شوي گلونو (پارټينوکارپيک ميوه) څخه راشي. کيلي، د اناناس ځيني ډولونه، انځر، نارنج، تاک او داسې نور. دوی هم ځانگړي جنسي ځانگړتياوې لري.

هر څه جوړه پيدا کړل شوي دي:

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ
«او مونږ له هر څه څخه جوړې پيدا کړې دي.»

[۵۱-۴۹ قرآن]

دا آيت په هر څه ټينگار كوي. د انسانانو، حيواناتو، نباتاتو او ميوو سربيره، دا ممكن برېښنا ته هم اشاره وكړي چې په كې اتومونه په منفي - او مثبت ډول - چارج شوي الكترونونه او پروتونونه لري. او ډير نور شيان!

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ
 كَلِمًا مِّمَّا تَنْثِيْتُ الْأَرْضِ
 وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ
 «پاك دى هغه
 ذات چې دغه
 ټولې جوړې يې
 پيدا كړي دي له
 هغه څيزونو
 څخه چې خلكه
 يې زرغونوي
 او د دوى له
 نفسونو څخه او له هغو څخه څيزونو هغوى يې نه
 پېژني.»

[۳۶:۳۶ قرآن]

قرآن دلته وايي چې هر څه جوړه پيدا كړل شوي دي هغه شيان چې انسان تر اوسه ترې خبر نه دى او كېدېشي چې پسته كشف شي.

۱۷. زیولوژی (ځناور پوهنه):

ځناور او الوتونکي په ټولني کي ژوند کوي:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ

وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ

«او نشته یو
ځناور په ځمکه
کي او نه هېڅ
مارغه چې پخپلو
دواړو وزرونو
لري.»

الْأُمَّمِ امْتَالِكُمْ

الوخي خو د تاسو په شان ټولني

[۶:۳۸ قرآن]

څېړنه بنودلې ده چې ځناور او الوتونکي په ټولني کي اوسيري بېلگه په توگه: یو ځای کار، ژوند او هر څه اداره کول دي.

۱۸. د الوتونکو

پرواز:

«آيا دوی مرغانو ته نه
 دي کتلي چي د آسمان په
 فضاء کې مسخر کړی
 شوي دي؟ دوی لره نه
 ساتي(له غورځېدلو نه)
 مگر الله، بېشکه د دې
 کې خامخا ډېرې نښې دي
 د هغو خلکو لپاره چي
 ايمان راوړي.»

[Al-Qur'an 16:79] (قرآن ۱۶:۷۹)

يو بل آيت هم د مرغانو په هکله فرمايي:

«او آيا دوی د خپل (سر) د پاسه مرغانو
 ته نه دي کتلي، په داسې حال کې چي خپل
 وزرونه پرانستونکي وي او ټولوي يې،
 دوی (له پرېوتلو نه) نه راتينگوي مگر
 رحمن ذات، بېشکه چي هغه هر څه باندي
 ليدونکی دی.»

[۱۹:۶۷ قرآن]

الْمَيْرَ وَالْإِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ
 فِي جَوِّ السَّمَاءِ

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

أَوْ لَوْ يَرَوْنَ إِلَى الطَّيْرِ

فَوْقَهُمْ طَبَقَاتٍ وَيَقْبِضْنَ

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ

إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّبْصِرٌ

د عربي کلمه اُم سَگا لغوي معنی ده، چې د يو چا لاس کېښودل، نيول، د يو چا شل نيول، دا د دې مفکورې څرگندونه کوي چې الله مرغی په خپل واک کې لري. دا آيتونه په الهي قانون باندې د مرغيو د چلند خورا نږدې انحصار ټينگار کوي. عصري ساينسي معلوماتو د مرغيو د ځيني ډولونو لخوا د دوی د حرکتونو پروگرام کولو په اړه د بشپړتيا درجه ښودلې ده. دا يوازي د مرغيو په جنیټیک کوډ کې د مهاجرت برنامې شتون دی چې کولی شي اوږد او پېچلي سفر تشریح کړي چې خورا ځوان مرغی پرته له کومې مخکينۍ تجربې او لارښود پرته د سرته رسولو وړ دي. دوی کولی شي په ټاکلي نيټه د وتلو ځای ته بېرته راستانه شي.

پروفیسور هیمبرگر په خپل کتاب **'Power and Fragility'** کې د **"Mutton-bird"** مثال ورکوي چې په ارام سمندر کې ژوند کوي او د ۲۴۰۰۰ کیلومترو څخه ډیر سفر د "۸" شکل په شکل کې کوي. دا سفر د ۶ میاشتو په موده کې ترسره کوي او د یوې اونۍ په اعظمي ځنډ سره بېرته خپل د وتلو ځای ته راځي. د داسې سفر لپاره خورا پېچلي لارښوونې باید د مرغيو په عصبي حجرو کې شتون ولري. دوی یقیناً برنامه شوي دي. نو ایا مور باید لږترلږه د دې "پروگرامر" هويت ته انعکاس ونه کړو؟

۱۹. غومبسه او د هغه مهارتونه:

«او ستا رب د شاتو مچيو په زره کي
واچوله چې په غرونو کي کورونه جوړ
کړه او په ونو کي او په هغو کي چې
خلک يي لوړ جوړوي.»

«بيا ته خوره له هر قسمه ميوو څخه،
نوته څه د خپل رب په لارو چې آساني
دي، د دې له خپتو څخه مشروب
راوخي چې رنگونه يي بېلا بېل دي، په
د کي د خلکو لپاره شفاء ده، بېشکه په
دې کي لويه نېنه ده د هغه قوم لپاره
چې بڼه فکر کوي.»

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ
أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ۝

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

فَأَسْلِكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۝

[۶۹-۶۸: ۱۶ قرآن]

Von-Frisch د مچپو د چلند او ارتباط په اړه د هغه د څیړنې لپاره په ۱۹۷۳ کې د نوبل جایزه ترلاسه کړه. مچې د کوم نوي باغ یا گل له موندلو وروسته بېرته ځي او خپلو ملگرو ته د رسېدو دقیق لار او نقشه ورته وايي چې د مچې نڅا بلل کېږي. د دې حشراتو د حرکتونو معنی چې موخه یې د کارکونکو مچپو ترمنځ د معلوماتو لېږدول دي په ساینسي توګه د عکاسي او نورو میتودونو په کارولو سره کشف شوي. قرآن په پورتنیو آیتونو کې یادونه کړې چې څنګه مچې په خپل مهارت سره د خپل رب پراخي لارې لټوي.

په پورتنیو آیتونو کې د مچې لپاره کارول شوی جنس د بنځینه جنس (**فَاسَلِكِي** او کلی) دی، دا په ډاګه کوي چې هغه مچې چې د خواړو راټولولو لپاره خپل کور پرېږدي بنځینه مچې ده. په بل عبارت، سرتېری یا کارګر مچې بنځینه مچې ده.

په حقیقت کې، د شکسپیر په ډرامه، "**Henry the Fourth**" کې، ځینې کرکټرونه د مچپو په اړه خبرې کوي او یادونه کوي چې مچې سرتیري دي او دوی یو پاچا لري. دا هغه څه دي چې د شکسپیر په وخت کې خلکو فکر کاوه. دوی فکر کاوه چې کارګر مچې نارینه مچې دي او دوی کور ته ځي او د پاچا مچې ته ځواب ورکونکي دي. په هر صورت، دا ریښتیا نه ده. کارګر مچې بنځینه دي او دوی د پاچا مچې ته نه بلکه د ملګې مچې ته راپور ورکوي. مګر دا په تېرو ۳۰۰ کلونو کې د دې موندلو لپاره عصري تحقیقاتو ته اړتیا لري.

۲۰. د جولایک جال او د هغه زر وړانډونکی کور

«د هغو کسانو حال چې الله پرته یې ملګري نیولي دي د جولایک په شان دي. چې یو کور جوړ کړي او بېشکه په کورونو کې له ټولو څخه کمزوری کور د جولایک دی، که چېرې دوی پوهېدلی (نو د الله پرته بل چاته عبادت نه کاوه).»

[۲۹:۴۱ قرآن]

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ،
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ
الَّتِي اتَّخَذَتْ بَيْتًا
وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ
لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

قرآن د جولاگک د جال د فزیکي تشریح کولو تر څنگ چې ډېر نازک، نازک او ضعیف دی، قرآن د جولاگک په کور کې د اړیکو په کمزوریتوب هم تینگار کوي، چېرته چې بنځینه جولاگی څو ځلي خپل ملگری نر جولاگی وژني.

دا مثال د هغو خلکو د اړیکو کمزورتیا ته هم اشاره کوي چې له الله پرته د دنیا او آخرت لپاره پناه غواړي.

۲۱. د مېریانو ژوند او د هغوی یو له بل سره اړیکې:

«او د سلیمان لپاره د هغه لښکری راتول کړی شوی. چې له پېریانو، مرغانو او انسانان څخه وو. بیا به د دوی (ترتیب سره) ډلي جوړولي شوي.»

«تر هغه پورې چې کله دوی د مېریانو په دره راغلل، مېری مېریانو ته وویل ننوځي خپل استوگنې ته، چې تاسو سلیمان او د هغه لښکری مات او چیت پیت مو نه کړي، په داسې حال کې چې دوی نه پوهېږي.»

[۱۸-۱۷:۲۷ قرآن]

په تیرو وختونو کې به شاید ځینو خلکو په قرآن ملنډې وهلې او دا به یې د افسانو د کیسو کتاب گڼل چې مېریان له یو بل سره خبرې کوي او په زړه پورې پیغامونه رسوي. که څه هم په دې وروستیو وختونو کې،

وَحَشِيرَ لِسَالِمِينَ جُنُودًا
مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ
فَهُمْ يُورَعُونَ ○

حَتَّىٰ إِذَا اتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّبْلِ

قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ ○

لَا يَحْطِبَنَّكُمْ سَالِمِينَ
وَجُنُودًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ○

څېړنو مور ته د ميريانو د ژوندانه کرنلاره په اړه يو شمېر حقايق راښکاره کړي، چې مخکې انسانانو ته نه و پېژندل شوي. څېړنو ښودلې چې هغه حيوانات يا حشرات چې د ژوند طرز يې د انسانانو د ژوند طرز سره نږدې ورته والی لري ميريان دي. دا د ميريانو په اړه د لاندې موندنو څخه ليدل کيدی شي:

- ا. ميريان خپل مري د انسانانو په شان ښخوي.
- ب. دوی د کار د وېش يو پرمختللی سيستم لري، په کوم کې چې دوی مديران، څارونکي، مديران، کارگران او نور لري.
- ج. يوځل په يو وخت کې دوی د "چیت" (څبرې کول) لپاره په خپل منځ کې سره گوري. هغوی پرمختللی د اړیکو سيستم لري.
- د. دوی منظم "بازارونه" لري چېرې چې دوی توکي تبادله کوي.
- ه. دوی په ژمي کې د اوږدې مودې لپاره غله ساتي او که چېرې داني په جواني پيل شي نو ريښې يې پرې کوي، لکه دوی چې پوهيږي که چېرې دوی وده ته پرېږدي، دا به خراب شي. که دوی لخوا ذخيره شوي غله د باران له امله لوند شي، دوی د لمر وړانگو ته د وچولو لپاره لېږدوي، او کله چې وچ شي، دوی بېرته دننه کوي لکه څنگه چې دوی پوهيږي چې رطوبت به د ريښو سيستمونو پراختيا لامل شي چې دا د غلو د خرابېدو لامل کيږي.

عسل د انسانانو لپاره شفاء:

مچی د مختلفو گلونو او میوو جوس جذبوي او په خپل بدن کې شات جوړوي، کوم چې دا د موم (Wax) په حجرو کې ذخیره کوي. یوازې څو پېړۍ مخکې انسانان په دې پوه شول چې شات د مچی له خیتې څخه راځي. خو دا حقیقت ۱۴۰۰ کاله وړاندې په قرآن کریم کې په لاندې آیت کې ذکر شوی دی:

« باسي له خپل نسونو څخه شربت په بېلا بېلو رنگونو کې په دې کې شفاء ده انسانانو لپاره.»

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ

مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ

[۶۹:۱۶ قرآن]

مور یوازې اوس پوهېږو چې شات شفاءیز ځانګړتیاوې لري او یو نرم ضد عفوني هم دی. روسانو به په دوهمه نړیواله جګړه کې د خپلو زخمونو د لګولو لپاره شات کارول. زخم به رطوبت وساتي او ډیر لږ داغ نسج (tissue) به پریرېږي. د شاتو د کثافت له امله، په زخم کې هېڅ فنگس (فنجي) یا باکتریا وده نشي کولی.

په ۲۲ کې خورا زیات پرمختګونه لېدل شوي په انګلستان کې د نرسنگ په کورونو کې د لاعلاج سيني او الزایمر ناروغی (دماغي ناروغی) ناروغان چې د سیسټر کیرول لخوا یې درملنه شوي ، د پروپولیس سره ، هغه ماده چې د مچيو تولیدوي ترڅو د بکتیریا په وړاندې د پوستکي بند کړي. هغه څوک چې د یو ځانګړي نبات په الرجی اخته وي د

هغه نبات څخه شات وړکړل شي ترڅو هغه کس د الرجې په وړاندې مقاومت پیدا کړي. شات په فرکتوز او ویتامین K کې هم بډای دی. په قرآن کې د شاتو، د هغې د ماخذونو او ځانګړتیاوو په اړه معلومات شتون لري، د هغې له نزول څخه پېړۍ وروسته کشف شو.

۲۳. فزیولوژي (د انسان حرکاتو او جسم پوهنه)

د وینې غونډېدنه او شوي:

قرآن کریم ۶۰۰ کاله مخکې د مسلمان ساینس پوه ابن نفیس د وینې جریان بیان کړی او ۱۰۰۰ کاله مخکې ویلیم هاروي غربي نړۍ ته دا پوهه راوړه. شاوخوا دیارلس پېړۍ مخکې دا معلومه شوه چې په کولمو کې څه پیښیږي ترڅو ډاډ تر لاسه شي چې اعضاء د هاضمې د جذب پروسې لخوا تغذیه کیږي، په قرآن کې یو آیت د شیدو د اجزاو سرچینه د دې مفکورو سره په مطابقت کې بیان کړی.

د پورتنیو مفاهیمو په اړه د قرآن کریم د آیت د پوهېدو لپاره، دا اړینه ده چې پوه شي چې کیمیاوي تعاملات په کولمو کې واقع کیږي او له هغه ځای څخه د خوړو څخه استخراج شوي مواد د پیچلي سیستم له لارې د وینې جریان ته ځي. ځینې وختونه د ځیګر له لارې، د دوی کیمیاوي طبیعت پورې اړه لري. وینه دوی د بدن ټولو ارګانونو ته لېږدوي، چې د هغې په منځ کې د شیدو تولیدونکي تی لرونکي غدې دي.

په ساده اصطلاحاتو کې، د کولمو له منځپانګې څخه ځینې

مادي پخپله د کولمو دېوال رگونو ته ننوځي او دا مواد د ويني جريان په واسطه مختلفو ارگانونو ته لېږدول کيږي.

دا فزيولوژيکي مفهوم بايد په بشپړه توگه تعريف شي که

مور غواړو د قرآن په لاندې آيتونو پوه شو:

«او بېشکه په څارويو کې تاسو لپاره
عبرت دی، تاسو باندې ځکل کېږي
څه چې د هغوی په نسونو کې دي د
غشاييو او د وينې په مينځ کې خالص
چې د څښونکو لپاره له حلق نه په
آساني تېرېدونکي دي.»

[۶۶:۱۶ قرآن]

«بېشکه تاسو لپاره په څارويو کې
عبرت دی، څه چې د هغوی په نسونو
کې دي په تاسو ځکل کېږي او په هغه
کې تاسو لپاره ډېره ګټوره ده او تاسو
د هغه خوړل هم کوئ.»

[۲۱:۲۳ قرآن]

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ

مِنْ بَيْنِ فَزْتٍ وَدَمٍ

لَبْنَا خَالِصًا تَغَالِشَ بَيْنِ ۝

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ ۖ

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

¹ Translation of this Qur'anic verse is from the book "The Bible, the

Qur'an and Science" by Dr. Maurice Bucaille.

۱۴۰۰ کاله وړاندې قرآني عبارت د شوي توليد په غواگانو کې يو شان دی څه چې د نن سبا فزيولوژي کشف کړي دي لږ مخکې وختونو کې.

۲۵. امبريولوژي (د انسان زېږېدنې پوهنه)

مسمانان ځوابونه غواړي

د مسلمانو علماوو يوې ډلې د يمن د نامتو عالم شيخ عبدالمجيد ازندي په لارښوونه د جنين او نورو علومو په اړه په قرآن کریم او بې اختلافه احاديثو کې معلومات راټول کړل او په انگليسي ژبه يې ترجمه کړل.

دوی بيا د قرآني نصيحت پيروي وکړه:

«نو هغوی پوښتنه وکړئ له هوبنيارانو نه،
که تاسو ناپوهه ياست.»

فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ
إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

[۲۱:۷ او ۱۶:۴۳ قرآن]

د جنينولوژي په اړه د قرآن کریم او غير متنازع حديث څخه ټول معلومات راټول شوي، وروسته له دې چې انگليسي ته وژباړل شي او د تورنتو پوهنتون د اناتومي پوهنځي رئيس پروفيسور (ډاکټر) کيت مور ته وړاندې کړل په کاناډا کې دا مهال هغه د جنينولوژي په برخه کې يو له لور رتبو چارواکو څخه دی.

له هغه څخه و غوښتل شول چې هغه ته د وړاندې شوي مطالب په اړه خپل نظر ورکړي. د دې په دقيقه توگه معاینه کولو وروسته، ډاکټر مور وويل چې ډېری

د جنينولوژي په اړه معلومات چې په قرانکریم او غير متنازع حديث کې ذکر شوي د جنينولوژي په برخه کې د عصري کشفونو سره په بشپړ ډول مطابقت

لري او په هېڅ ډول د دوی سره په ټکر کې نه دي. هغه زیاته کره چې یو څو آیتونه شتون لري چې د ساینسي دقت په اړه یې نشي ویلای. هغه ونه شو ویلای چې دا څرگندونې ریښتیا دي که دروغ، ځکه چې هغه پخپله په دې کې موجود معلوماتو څخه ناخبره و. د جنینولوژي په عصري لیکنو او مطالعاتو کې هم د دې معلوماتو یادونه نه ده شوې.

یو هغه سي آیت دا دی:

«ووايه! خپل د رب په نوم هغه رب چې ته

بې پیدا کړی یې. هغه رب ﷻ چې انسان یې

پیدا کړی دی له غوټه شوي وېني څخه.»

[۲-۱:۹۶ قرآن]

اقْرَأْ

بِسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝

الْعَلَقُ عربي کليمه د ويني د جمع شوي توتي په معنا هم ده، د هغه څه په معنا ده چې نغبتني وي، د ليچ **Leech** (يو قسم چينجی چې ويني چوشي) په شان ماده.

ډاکټر کيت مور نه پوهېده چې آيا په لومړيو مرحلو کې جنين د ليچ په څېر بسکاري. د دې د کتلو لپاره هغه د جنين لومړنۍ مرحله د خورا پياوړي مايکروسکوپ لاندې مطالعه کړه او هغه څه يې چې کتلي ول هغه يې برابر کړ د ليچ له دياگرام. هغه د دواړو ترمنځ په زړه پورې مشابهت ته حيران شو!

په همدې ډول يې د جنينولوژي په اړه نور معلومات هم تر لاسه کړل، چې تر دې دمه ورته معلوم نه وو، له قرآن څخه.

ډاکټر کيت مور شاوخوا اتيا پوښتنو ته ځوابونه وويل چې په قرآن او حديث کې د جنينولوژيکي معلوماتو سره معامله کوي. پروفيسور مور دې ته په اشارې سره چې په قرآن او حديث کې موجود معلومات د جنينولوژي په برخه کې له وروستيو کشفونو سره په بشپړه توگه همغږي دي، وويل: «که له ما څخه دېرش کاله مخکې دا پوښتنې کړي وای، نو ما به يې ځواب نه شو ويلی د ساينسي معلوماتو د نشتوالي له امله.

په ۱۹۸۱ کال کې د سعودي عربستان په دمام ښار کې د اووم طبي کنفرانس په ترڅ کې ډاکټر مور وويل: «دا زما لپاره ډېره د خوښۍ خبره ده چې د انسان د پرمختگ په اړه په قرآن کې د بياناتو په روښانه کولو کې مرسته کوم. ماته څرگنده ده چې دا خبرې حتماً د خداى يا الله له لوري محمد صلى الله عليه وسلم ته راغلي وي، ځکه چې دا ټول علم نه وو کشف شوی تر څو پېرېو وروسته. دا ماته ثابتوي چې محمد خامخا د خداى يا الله رسول وي.»

ډاکټر کيت مور له دې مخکې د "انسان جنين دورانونه" کتاب ليکلی و. د قرآن کريم څخه د نوي علم تر لاسه کولو وروسته، هغه په ۱۹۸۲ کې ليکلی

د ورته کتاب دريمه نسخه (د انسان جنين دورانونه)

دا کتاب د یو واحد لیکوال لخوا لیکل شوی د غوره طبي کتاب لپاره د جایزي گټونکی و. دا کتاب د نړۍ څو لویو ژبو ته ژباړل شوی او د طبي مطالعاتو په لومړي کال کې د جنینولوژي درسي کتاب په توګه کارول کېږي.

ډاکټر جو لی سمپسن، د نسایي او نسایي علومو د ځانګړي رییس، د امریکا د ها سټن د بایلر کالج آف میډیسن کې، اعلان کوي: " ... دا حدیثونه، د محمد (ص) ویناوې په ساینسي علم په اساس نه شي اخیستل کېدی. د ساینسي پوهې څخه چې د لیکوال په وخت کې شتون درلود (د 7 پېړۍ معنی). دا په دې معنا ده چې نه یوازې دا چې د جنیتیک او مذهب (د اسلام معنی) ترمنځ هیڅ ډول تکر شتون نه لري بلکه په حقیقت کې دین (اسلام) ممکن د ځینو دودیزو ساینسي تګلارو سره د وحی په اضافه کولو سره ساینس ته لارښوونه وکړي. . . په قران کې داسې بیانونه شتون لري چې پېړۍ پېړۍ وروسته د اعتبار وړ دي چې په قرآن کې د خدای څخه اخیستل شوي پوهه ملاتړ کوي.»

۲۶. مني د قبرغو او د شاته هډوکی منځ کې خارجيوي

«انسان ته پکار دی چې وګوري له څه څخه پیدا کړل شوی دی.»

پیدا کړل شوی دی (انسان) له وتلو اوبه څخه

چې وځي له شاته هډوکی او قبرغو په منځ کې.»

[۷-۵: ۸۶ قرآن]

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ
وَالْتَّرَائِبِ ۝

په جنيني پړاوونو کې، د نارينه او ښځينه تناسلي ارگانونه، د بيلگي په توگه خصيان او تخمدان، د نخاعي ستون او يوولسم او دولسم قبرغو ترمنځ د پښتورگو سره نږدې خپل پراختيا پيل کوي. وروسته دوی ښکته کيږي؛ د ښځينه گونادونه (تخمدان) په حيض کې ودريري پداسې حال کې چې نارينه گونادونه (خصيان) د زيرون دمخه خپل نزول ته دوام ورکوي ترڅو د انگينال کانال له لارې سکرټوم ته ورسيري. حتی په ځوانۍ کې د تناسلي ارگانونو له نزول وروسته، دا اعضاء خپل اعصاب او د وينې رسولو د معدې د شريان څخه ترلاسه کوي، کوم چې د ملا د هډوکي (د نخاعي ستون) او قبرغو ترمنځ ساحه کې ده. د ليمفاتیک د اوبو ايستلو او د وينس بېرته راستنېدل هم په همدغې ساحې ته ځي.

۲۷. نطفه د مايع مقدار:

قرآن کریم لږ تر لږه يوولس ځله يادونه کړې چې انسان له نطفه څخه پيدا شوی دی، چې معنی يې د مايع يوه دقیقه مقدار يا د مايعاتو يو څاڅکی دی چې د پيالي له خالي کولو وروسته پاتې کيږي. دا د قرآن په څو آيتونو کې ذکر شوی دی په شمول ۲۲:۵ او ۲۳:۱۳.

ساينس په دې وروستيو وختونو کې ثابته کړې چې د تخم د القاح لپاره په اوسط ډول له دريو مليونو سپرمونو څخه يوازې يو ته اړتيا ده. دا پدې مانا ده چې يوازې يو پر درې ۱/۳ مليون برخه يا ۰,۰۰۰۰۳٪ د سپرم مقدار چې خارج کيږي د القاح لپاره اړين دی.

۲۸. سلاله - د مايعاتو مقدار

«بِئَا هِغَه (الله ﷻ) د هغه نسل د
 ضعيفو حقيرو اوبو له خلاصې څخه
 پيدا کړ.»

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ
 مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۚ

[۳۲:۸ قرآن]

سُلَّالَه عربي کليمه ده چي معنی يې د بشپړتيا يا غوره برخه ده. مور اوس پوهېږو چي د انسان لخوا توليد شوي څو مليون څخه يوازي يو واحد سپرماتوزون چي تخمدان ته ننوځي د القاح لپاره اړين دی. د څو مليونو څخه يو نطفه په قرآن کریم کي د سلاله په نوم ياد شوی. اوس مور ته دا هم معلومه شوه چي د بنځو له خوا د توليد شويو لسگونو زرو څخه يوازي يو تخمدان القاح کيږي. په قرآنکریم کي له لسگونو زرو څخه يو تخم هم ورته ويل شوی دی. دا کلمه د مايع څخه د نرم استخراج معنی هم لري. مايع دواړه نارينه او بنځينه جراثيمي مايعاتو ته اشاره کوي چي گيميټونه لري. تخم او سپرم دواړه په نرمی سره د القاح په پروسه کي د دوی چاپيريال څخه ايستل کيږي.

۲۹. نطفة چسپناکه مايع:

«بېشکه چي مونږ پيدا کړ انسان له چسپه شوي نطفې (مني) څخه.»

[۲: ۷۶ قرآن]

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ

د نطفین امشاجین عربي کلیمه ده چې د مخلوط مایعاتو معنی لري. د قران کریم د ځینو مفسرینو په وینا، مخلوط شوي مایعات د نارینه یا بنځینه استازو یا مایعاتو ته اشاره کوي. د نر او بنځینه گیمیت له مخلوطولو وروسته، زیگوت لا هم نطفه پاتې کیږي. گډ شوي مایع کولی شي سپرماتیک مایع ته هم اشاره وکړي چې د مختلفو غدواتو څخه رامینځته کیږي.

له همدې امله، نطفین امشاج، يعني د یو دقیقو مخلوط شوي مایعاتو مقدار د نارینه او بنځینه گیمیتونو (جرمینل مایعاتو یا حجرو) او د شاوخوا مایعاتو برخې ته اشاره کوي.

۳۰. د جنس څرگندېدنه:

د جنین جنس د سپرم د طبیعت له مخې ټاکل کیږي نه د تخمدان. د ماشوم جنسیت، که بنځینه یا نارینه، په دې پورې اړه لري چې آیا د کروموزوم 23 دریم جوړه په ترتیب سره XX یا XY ده.

په ابتدايي توگه، د جنسیت تعیین د القاح په وخت کې واقع کیږي او په سپرم کې د جنسي کروموزوم ډول پورې اړه لري چې تخمدان القاح کوي. که دا د "X" وړ سپرم وي چې تخمدان القاح کوي، جنین یوه بنځینه ده او که دا د "Y" وړ سپرم وي نو جنین نارینه دی.

«او پیدا یې کړ انسان جوړه سړی

او بنځه له مني څخه چې کله ځای

ورکوي.»

وَأَنَّهُ خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝

مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تَمْنَىٰ ۝

[۴۶-۴۵:۵۳ قرآن]

نطفه عربي کلیمه ده چې د مایعاتو دقیق مقدار معنی لري او تومنا د انزال په معنی ده.

له همدې امله نطفه په خانگړې توگه سپرم ته اشاره کوي ځکه چې دا انزال کيږي.

قرآن فرمايي:

«آيا دغه (انسان) د هغې يو ځاڅکي مني نه وو چې تويول شي.

الْمَرْيُكُ نُطْفَةٌ مِّنْ
مَّيِّمِي يَمِينِي ۝

بيا دى د وينې يو ټوټه وه، نو دغه (الله) پيدا

يې کړ او بيا برابر کړ.

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً
فَخَلَقَ فَسْوَى ۝

بيا له دغه (مني) څخه جوړې جوړې کړې
(يعنې) سړى او ښځه.»

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

[۳۹-۳۷:۷۵ قرآن]

دلته يو ځل بيا يادونه وشوه چې د سپرم لږ مقدار (ځاڅکي) چې د نُطْفَاطٍ مِّنْ مَّيِّمِي په کليمه کې اشاره کيږي چې د سړي څخه راځي د جنين د جنس ذمه وار دى.

د هند په نيمه وچه کې ميندو، معمولا د نارينه لمسيانو درلودل ترجيح کوي او ډېر وختونه خپل لوني ملامتوي که چيرې ماشوم هلک نه وي. کاش دوى پوهېدلې چې ټاکنوکى عامل د نارينه سپرم طبيعت دى نه د ښځينه تخمدان! که دوى څوک ملامت کړي، دوى بايد خپل زامن ملامت کړي، نه خپل لونیو، ځکه چې قرآن او ساينس دواړه دا مني چې دا نارينه سيال دى چې د ماشوم د جنسيت مسوليت لري!

۳۱. فوتيس په درې تورو پردو باندې ساتل

شوی دی:

«هغه تاسو د خپلو میندو په خېټو کې پیدا
کړی یو قسم پیدا کول وروسته د له بل
قسم پیدا کولو نه، په دريو ترکمی پردې
کې.»

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ
خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ
فِي ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۝

[۶: ۳۹ قرآن]

د پروفیسور کیت مور په وینا، په قرآن کې د تیارو دا درې پردې دې ته اشاره
کوي:

(i) د مور د معدې مخکینی دېوال

(ii) د رحم دېوال

(iii) امینو کوریونک حجرې غشاء.

د رحم پیرا وونه:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ
سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ۝

«او بېشکه مونږ انسان د خټې له خلاصې نه
پیدا کړی دی.

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً
فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ۝

بیا مو هغه پیدا کړ له نطفې څخه په مضبوطه
ځای کې.

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً

بیا مونږ دغه نطفه د وینې توټه وگرځوله بیا
دغه وینې توټه د غوښې وړه بوتی ته مو

فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً

وگرځوله ورپسې مونږ دغه بوتی هډوکي دگرځوله بیا مو
هډوکو ته غوښه واغوستله، بیا مونږ هغه په بل خلقت کې
پیدا کړ، نو الله برکت والا دی او تر ټولو بهترین پیدا
کوونکی دی.»

فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ۝

[۱۴-۱۲: ۲۳ قرآن]

ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝

په دې آيت کې الله تعالی فرمايي چې انسان د مايعاتو له يوې کوچنۍ ذرې څخه پيدا شوی دی چې د آرام په ځای کې ځای پر ځای شوی وي، په مضبوطه سره (په بڼه توگه جوړ شوی يا ځای پر ځای شوی) چې د عربي کليمه **قَرَارِيْنُ مَكِيْنٌ** کارول کيږي. رحم د نخاعي ستون په واسطه چې د شا د عضلاتو لخوا په کلکه ملاتړ کيږي د پوستکي څخه بڼه ساتل کيږي. جنين نور هم د امينوتیک کڅوړې لخوا خوندي کيږي چې د امينوتیک مايع لري. په دې توگه جنين د استوگنې بڼه خوندي ځای لري.

دا لږ مقدار مايع علقه جوړيږي، په دې معنی چې هغه څه چې تړل کيږي. دا د ليچ په څېر ماده هم معنی لري. دواړه توضيحات په ساينسي ډول د منلو وړ دي ځکه چې په لومړيو مرحلو کې جنين په دېوال پورې تړلی دی او داسې بنکاري چې په شکل کې د جونک سره ورته وي. دا هم د ليچ په څېر چلند کوي (د وينې څښونکي) او د پلاسنټا له لارې د مور څخه د وينې رسولو ترلاسه کوي.

د علقه کلمه دريمه معنی د وينې توتې ده. د علقه په دې مرحله کې، چې د حمل په دريمه او څلورمه اونۍ کې دوام کوي، په تړل شويو رگونو کې وينه راټوليږي. له همدې امله جنين د ليچ ظاهري ترلاسه کولو سر بېره د وينې توتې بڼه ترلاسه کوي. د قرآني پوهه په اسانۍ سره د ساينسي موندنو سره د انسان مبارزې سره پرتله کړئ:

په ۱۶۷۷ کې، هام او ليووین هويک لومړني ساينس پوهان وو چې د مايکروسکوپ له لارې د انسان سپرم حجرې (سپرماتوزا) مشاهده کړي. دوی فکر کاوه چې د سپرم حجره کې يو کوچنی انسان شتون لري چې په رحم کې وده کوي ترڅو نوی زېږېدلی شي. دا د پرفوريشن تيوري په نوم پېژندل کېده. کله چې ساينس پوهانو وموندله چې تخمدان د سپرم څخه لوی دی، دا د ساينس پوهانو لکه دی گراف او نورو لخوا ښوونه شوې چې جنين په کوچني شکل کې په تخمدان کې شتون لري. وروسته، په ۱۸ پېړۍ کې، **Maupertuis** د دوه اړخيز ميراث تيوري تبليغ کړه.

علقه په مُدغه بدله شوي ده چې په دې معنی ده چې ژاول شوی شی (د غابونو نښې ولري) او همدارنگه هغه څه چې چسپناکه او کوچنی وي چې د ژولي په څېر په خوله کې اچول کېدی شي. دا دواړه توضیحات په ساینسي توگه سم دي. پروفیسور کیت مور د پلستر مهر یوه ټوټه واخیسته او د جنین د لومړیو پړاوونو په اندازه او شکل یې جوړه کړه او د غابونو تر مینځ یې ژاوه ترڅو په مدغه کې یې جوړ کړي.

هغه دا د جنین د لومړي پړاو د عکسونو سره پرتله کړه. د غابونو نښې د "somites" سره ورته دي کوم چې د نخاعي ستون لومړنی جوړښت دی. دا مُدغه په هډوکو عظام بدلېږي. هډوکي د غوښې یا عضلاتو (لحم) سره پوښل شوي دي. بیا الله تعالی هغه بل مخلوق کې جوړوي. پروفیسور مارشال جانسن چې په متحده ایالاتو کې یو له مخکښو ساینس پوهانو څخه دی او د اناتومي څانګې رییس او د ډینیل انسټیټیوټ رییس دی. د متحده ایالاتو په فلاډیلفیا کې د توماس جی ایفرسن پوهنتون انسټیټیوټ څخه و غوښتل شول چې د جنینولوژی په اړه د قرآن کریم د آیتونو په اړه تبصره وکړي. په لومړي سر کې یې وویل چې د قرآن کریم آیتونه چې د جنین پړاوونه بیانوي یو تصادف نشي کېدی. دا ممکنه وه چې محمد (ص) یو پیاوړی مایکروسکوپ درلود. د دې په یادولو سره چې قرآن ۱۴۰۰ کاله وړاندې نازل شوی او مایکروسکوپونه د پېغمبر اکرم (ص) له زمانې څو پېړۍ وروسته اختراع شوي دي، پروفیسور جی او هنس وخنډل او وېي ویل. دا ومنله چې لومړی اختراع شوی مایکروسکوپ نشي کولی له ۱۰ ځله ډېر لوی کړي او نشي کولی روښانه عکس وښيي.

وروسته یې وویل: زه دلته له دې مفکورې سره په ټکر کې هیڅ نه وینم چې د محمد (صلی الله علیه وسلم) په تلاوت کې الهي مداخله پکې شامله وه. د ډاکټر کیت مور په وینا، د جنین د پراختیا پړاوونو عصري طبقه بندي چې په ټوله نړۍ کې منل شوي، په اسانۍ سره د پوهیدو وړ نه ده، ځکه چې دا پړاوونه په عددي اساس پیژني، د بیلګې په توګه، مرحله ۱، مرحله ۲، او له بلې خوا، ویشونه. په قرآن کې نازل شوي د ځانګړو او په اسانۍ سره د پیژندلو وړ شکلونو یا شکلونو پر بنسټ دي، کوم چې جنین تیرېږي. دا د زیږون څخه دمخه د مختلف مرحلو پراساس

د دې څرگندونه سرچينه يو وېډيو تېپ چې ملقب دی (دا حقيقت دی) د دې وېډيو کاپي لپاره اسلامي څېړنه بنسټ سره اړيکه ونيسي.

او په زړه پورې ساينسي توضيحات وړاندې کړئ چې د پوهېدو وړ او عملي وي.

د انسان د پرمختگ جنين پړاوونه هم په لاندې آيتونو کې بيان شوي دي:

«آيا دغه (انسان) د هغي يو څاڅكى نه و
چې تويول شي.

بيا دى د يوې توتې وه، نو دغه (الله دى) پيدا
كړ او بيا يې برابر كړ.

بيا يې له هغوى دواړه جوړې جوړې كړې
(يعنې) سړى او ښځه.»

[۳۹-۳۷:۷۵ قرآن]

«هغه څوك چې ته يې پيدا كړى يې، نو ته
يې ښه برابر پيدا كړى يې.

په هر صورت كې چې هغه غوښتل ته يې
پيوند (جوړ) كړى يې.

[۸-۷:۸۲ قرآن]

۳۲. رحم نيمايي جوړيږي او نيمايي نه جوړيږي:

د مدغه په مرحله كې كه چېرې په جنين كې چېرې جوړ
شى او داخلي ارگان جلا شي، نو ليدل كيږي چې ډېر يې
جوړ شوى دى او پاتې نور په بشپړه توگه نه دى جوړ
شوى.

الْمَرِيكَ نُطْفَةً مِّنْ
مَّيِّمَتِي يَمِينِي ۙ

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً
فَخَلَقَ فَسَوَّى ۙ

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۙ

الَّذِي خَلَقَكَ
فَسَوَّكَ فَعَدَلَكَ ۙ

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۙ

د پروفیسور جي اوهنسن په وینا، که مور جنین د بشپړ تخلیق په توګه تشریح کړو، نو مور یوازې هغه برخه تشریح کوو کوم چې دمخه رامینځته شوی. که مور دا د یو نامکمل تخلیق په توګه بیان کړو، نو مور یوازې هغه برخه بیانوي چې لا تراوسه نه ده جوړه شوی. نو ایا دا یو بشپړ تخلیق دی یا نیمګړتیا؟ د جنین د پیدایښت د دې مرحلې په اړه له قرآني بیان څخه بل ښه وضاحت نشته، چې "یوه برخه جوړ شوی او یو څه بې شکل" دی، لکه په لاندې آیت کې:

خَلَقْنَاكُمْ مِنْ سُورٍ

ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ

ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

ثُمَّ مِنْ مَّضْغَةٍ

مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ

لِنُبَيِّنَ لَكُمْ

«مونږ پیدا کړ تاسي له خاوري، بیا له نطفه، بیا د وینې توتې، بیا له غوښې نیمایي پیدا او نیمایي نه پیدا او مونږ تاسو ته جوته کوو (خپل قدرت) تاسو ته.»

[۵: ۲۲ قرآن]

په ساينسي ډول مور پوهيږو چې د پرمختگ په دې لومړيو مرحلو کې ځينې ججرې شتون لري چې توپير لري او ځينې حجرې شتون لري چې توپير نلري - ځينې ارگانونه جوړ شوي او نور يې نه دي.

۳۳. د سماعت او بصيرت حس

د انسان په جنين کې د ودې لپاره لومړنی احساس اورېدل دي. جنين کولی شي د ۲۴ اونۍ وروسته غږونه واورې. وروسته، د ليد حس وده کوي او په ۲۸ اونۍ کې، ريتينا) د سترگې شانتی برخه چې انځور را اخلي بيا يې دماغ ته ليري) د رڼا سره حساس کيږي.

قرآن يې داسې
تشریح کوي:

وَجَعَلْ لَكُمْ السَّمْعَ

وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ»

«او هغه پاک ذاتی رب تاسو ته يې سماعت او بصيرت او احساسات جوړ کړي دي.»

[۳۲:۹ قرآن]

«بېشکه مونږ انسان پيدا کړ له چسپناکې مني څخه چې هغه مونږ و آزمایو نو مونږ پيدا کړ هغه (انسان ته) سماعت او بصيرت.»

[۲:۷۶ قرآن]

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ ۖ نَّبْتَلِيهِ

فَجَعَلْنَاهُ سَبِيْعًا بَصِيْرًا ۝

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ

«او هغه څا چي تا لپاره سماعت او بصيرت او احساسات، لږ (انسانان) دي ترې شکر باسي.»

[۲۳:۷۸ قرآن]

السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ط

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ○

په دغه ټول آياتونو كې د اورېدني حس
ذکر شوی دی له بصيرت مخکې، ځکه چې قرآني عبارت په بشپړه توگه مطابقت
کوي د عصري امبريولوژي کشفیاتو سره.

۳۳. د گوتی نشان
(Fingerprint)

«آیا انسان گمان کوي چي مونږ به د
ده هډوکي له سره راجمع نه کړو
عِظَامَهُ ۝

ولي نه! مونږ پر ده برلاسي يو چي د
ده (هډوکي) او د گوتو بندونه هم برابر
کړو.»

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ
تُسَوَّىٰ بِنَانِهِ ۝

[۴-۳: ۷۵ قرآن]

کافران په ځمکه کې د مرو هډوکي له توتي کېدو وروسته د قيامت په اړه بحث کوي او دا چې د قيامت په ورځ به هر يو کس څنگه پيژندل کيږي. الله سبحانه و تعالیٰ خواب ورکوي چې هغه نه يوازې زمور هډوکي راټولولی شي بلکې کولی شي زمور د گوتو په بشپړ ډول بيا يې جوړ کړي.

ولي قرآن د فرد د هويت د ټاکلو په اړه خبرې کوي، په ځانگړې توگه د گوتو په اړه خبرې کوي؟ په ۱۸۸۰ کې، د سر فرانسيس گولټ لخوا د څيړنې وروسته، د گوتو نشان د پيژندنې ساينسي ميتود شو. په نړۍ کې هېڅ دوه کسان نشي کولی د گوتو د نشان يو شان نمونه ولري، حتی د يو بل سره ورته جوړه نه وي. همدا لامل دی چې په ټوله نړۍ کې پوليس د مجرمينو د پيژندلو لپاره د گوتو نښې کاروي.

څوارلس سوه کاله مخکې، څوک د هر انسان د گوتو د نښان انفراديت پېژني؟
بېشکه دا به بل څوک نه وي پرته له خالق څخه!

۳۴. د پوستکو د حسي سيستم درد(خوږتيا)

داسې فکر کېده چې د احساس او درد احساس يوازې په دماغ پورې اړه لري. که څه هم وروستی موندنې ثابتوي چې په پوستکي کې د درد اخېستونکي شتون لري، پرته له دې چې يو څوک د درد احساس نشي کولی.

کله چې يو ډاکټر يو ناروغ معاینه کوي چې د سوځېدنې ټپونو څخه رنځ وي، هغه د پنېريک په واسطه د سوځېدنې درجه ټايبډوي. که ناروغ د درد احساس وکړي، ډاکټر خوشحاله دی، ځکه چې دا په گوته کوي چې سوځېدنه سطحې ده او د درد اخېستونکي ثابت دی. له بلې خوا، که ناروغ د درد احساس ونه کړي، دا په

گوته کوي چي دا ژور سوخيدنه ده او د درد اخيستونکي
ويجاړ شوي.

قرآن په لاندې آيت کې د درد اخيستونکو شتون ته
روښانه اشاره کوي:

«بېشکه چې هغه خلکو انکار کړی دی
زمونږ په آياتونو باندې ډېر زر به دوی
واچول شي په اور هر کله چې د هغوی
څرمني پخې شي، مونږ به هغوی ته له
هغو نه پرته نورې څرمني وربدلې کړو،
(د دې لپاره چې) دوی عذاب وځکي،
بېشکه چې الله غالب او پوه دی.»

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
سَوْفَ نُصَلِّبُهُمْ نَارًا
كُلَّمَا نَضَجَتْ جُلُودُهُمْ
بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا

[قرآن ۴:۵۶]

لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

د تایلینډ په چینګ مای پوهنتون کې د اناتومي څانګې رییس پروفیسور ټاګات
تیجاسین د درد اخيستونکو په څیرنه کې ډیر وخت تیر کړی دی. په پیل کې هغه
باور نه شو کولی چې قرآن دا ساینسي حقیقت ۱۴۰۰ کاله وړاندې ذکر کړی.
هغه وروسته د دې څانګې یې قرآني آیت ژباړه تاییده کړه. پروفیسور تیجاسین د
قرانکریم د ساینسي کره والي څخه دومره متاثره شوی و چې په ریاض کې د
قرآن او سنتو د ساینسي نښو په اړه د سعودي په اتم طبي کنفرانس کې یې په
ویار سره اعلان وکړ:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ

«هېڅ خدا نشته پرته الله څخه او

محمد د الله رسول دی.»

پایله:

په قرآن کې د ساینسي حقایقو شتون تصادف ته منسوبول د عقل خلاف او د ریښتیني ساینسي تگلارې خلاف کار دی. په حقیقت کې د قرآن کریم د آیتونو علمي دقت د قرآن د خلاصې اعلاميې تصدیق کوي.

«دېر زر به مونږ خپلې نښې په آفاقو(د عالم په اطرافو) او د دوی په ځانونو کې وښیو، تر دې چې دوی ته ښه څرگند شي چې یقیناً هم دغه قرآن حق دی او آیا ستا رب ښه کافي نه دی دا چې یقیناً هغه په هر شي باندې خبردار دی.»

[۵۳:۴۱ قرآن]

سُرِّيهِمْ اَيْتِنَا فِي الْاَفَاقِ
وَفِي اَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ
لَهُمْ اَنَّهٗ الْحَقُّ ۗ اَوْلَمْ
يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهٗ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

قرآن بلنه ورکوي ټولو انسانانو ته چې غور وکړي د کاینات جوړښت باندې په لاندیني آیت کې:

«بېشکه په آسمانونو او ځمکې خلقت
کې او شپه ورځ ته بدلېدل، دا (تولې)
نښې پوهانو لپاره دي.»

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

[۱۹۰:۳ قرآن]

آيَاتِ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

د قرانکريم ساينسي شواهد په ښکاره ډول د دې الهي
اصل ثابتوي. څوارلس سوه کاله پخوا هيڅ انسان نه شو
کولای داسې کتاب جوړ کړي چې دومره ژور ساينسي
حقايق ولري.

خو قرآن د ساينس کتاب نه دی بلکې د نښو کتاب دی. دا
نښې انسان ته بلنه ورکوي چې په ځمکه کې د هغه د
شتون هدف درک کړي، او د طبيعت سره په همغږۍ کې
ژوند وکړي. قرآن په ريښتيا هم د الله جل جلاله پيغام دی
چې د کائناتو خالق او پالونکی دی. په دې کې د خدای د
وحدانيت ورته پيغام شتون لري چې د آدم، موسی، عیسی
عليه السلام څخه تر محمد (صلی الله عليه وسلم) پورې د
ټولو پيغمبرانو لخوا تبليغ شوی.

د قرآن او عصری علومو په اړه څو مفصلي
ليکني شوي دي او په دې برخه کې نورې څيړنې
روانې دي. انشالله، دا څيړنه به د انسان سره
مرسته وکړي چې د خدای کلام ته نږدې شي. په
دې کتابچه کې يوازې يو څو ساينسي حقايق په
قرآن کې موجود دي. زه دا ادعا نشم کولی چې
موضوع ته بشپړ انصاف وکړم.

پروفیسور تیجاسین په قران کریم کی د ذکر شوي یوې ساینسي نښې په زور اسلام قبول کړ. ځینې خلک ممکن لس نښو ته اړتیا ولري او ځینې ممکن د قرآن د الهی اصل په اړه د قناعت لپاره سل نښو ته اړتیا ولري. ځینې به د زرو نښو په ښودلو سره هم د حق منلو ته زړه نه ښه کوي. قرآن په دې آیت کی دغه ډول ترلي ذهنیت غندي:

«بیعقل، کانه، وړانده نو نه راستون کېږي (سمي لاري ته).»

وَسَمُّوْكُمْ عَمِي
فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ

[۲:۱۸ قرآن]

قرآن د فرد او ټولني لپاره د ژوند بشپړ ضابطه لري. الحمدلله (ټول ثناء او صفت الله لپاره دي)، د قرانکریم د ژوند طریقه د هغه "اسمونو" څخه خورا غوره ده چې عصري انسان د ناپوهی له امله ایجاد کړي. د خپل خالق نه بهتره هدایت څوک کولی شی؟
دعا کوم چې دا عاجزانه هڅه د ډاکټر ذاکر نایک د الله (ج) په دربار کی قبوله او د الله رحمت او هدایت دعا کوم (آمین).

و من الله

توفيق